

Antagen av kommunfullmäktige i § 320/211129

Kommunal vatten- och avloppsplan (VA-plan)

Innehåll

Inledning.....	3
VA-planens delar	3
Ansvar för VA-försörjning.....	4
Styrande dokument och lagstiftning.....	6
VA-policy.....	8
VA-planering i Söderhamns kommun.....	8
Samhällsutveckling.....	8
Utmaningar	9
Riktlinjer	10
Handlingsplan för VA	14
Allmänt om handlingsplanen för VA.....	14
Övergripande frågor.....	14
Kommunikation.....	17
Dagvatten.....	18
VA-taxa	20
Inom kommunalt verksamhetsområde.....	21
Anslutning till kommunalt VA	23
VA-utredningsområden	23
Prioritering för utbyggnad av kommunal VA-anläggning.....	23
VA-utredningsplan	25
Arbetsprocess o ansvarsfördelning för utbyggnad av kommunalt VA.....	26
I väntan på anslutning till kommunalt VA.....	27
Utanför kommunalt verksamhetsområde	27
Sammanställning av åtgärder med ansvar och tidsplan	29
Ordlista.....	32
Bilaga 1 VA-översikt	34

Inledning

Söderhamns kommun har ett ansvar för att planera för en god försörjning av vatten och avlopp i kommunen, både på kort och på lång sikt. För att uppmärksamma de framtida utmaningarna och prioritera de åtgärder som är nödvändiga inom Söderhamns kommun vad gäller vatten- och avloppsfrågor har en strategisk vatten- och avloppsplan (VA-plan) tagits fram.

Syftet är att Söderhamn ska uppnå en långsiktigt hållbar VA-försörjning utifrån sina lokala förutsättningar med beaktande av miljö, hälsa och ekonomi. Genom planering och prioriteringar vill kommunen skapa största möjliga nytta för de ekonomiska insatser som kommer att behövas.

VA-planen är ett av planeringsunderlagen för att nå översiktsplanens mål om hållbar utveckling.

Planen har tagits fram av en arbetsgrupp med representanter från kommunstyrelseförvaltningen, Söderhamn Nära, kultur- och samhällsserviceförvaltningen samt bygg- och miljöförvaltningen i samarbete med Sweco Environment AB. I Söderhamns kommun sköter och administrerar Söderhamn Nära AB den allmänna VA-anläggningen.

VA-planeringen i Söderhamns kommun utgår från den metodik som tagits fram av Havs- och Vattenmyndigheten och som redovisas i rapport 2014:1 *"Vägledning för kommunal VA-planering"*.

VA-planens delar

VA-planen består av en VA-policy och en VA-handlingsplan. Till VA-planen finns även en VA-översikt som bilaga. Arbetet med VA-planen påbörjades med VA-översikten varefter arbetet med VA-policyn tog vid och slutligen togs en VA-handlingsplan fram.

VA-översikten syftar till att ge en översiktlig analys av befintliga förutsättningar och problemställningar gällande vatten- och avloppsförsörjningen i kommunen. Översikten belyser vad som är känt, vilka behov som finns, samt ger en bakgrund till var fördjupade utredningar krävs och vad man bör fokusera på i det fortsatta VA-planeringsarbetet. Syftet med VA-översikten är att den ska utgöra underlag för den fortsatta planeringen, inte att den ska vara ett färdigt och komplett dokument. Översikten innehåller frågor som är strategiskt relevanta för VA-arbetet i kommunen.

VA-policyn fastställer strategiska vägval gällande VA-frågor och prioriteringsgrunder för fortsatt arbete. VA-policyn har indelats i övergripande ställningstaganden samt ställningstaganden inom och utanför kommunalt verksamhetsområde. VA-policyn är ett viktigt styrdokument för arbetet med kommunens VA-planering och översiktsplanering.

VA-handlingsplanen utgår från de strategiska behov som lyfts fram i VA-översikten samt de ställningstaganden som tagits fram i VA-policyn. VA-policyn har varit vägledande för de åtgärder som tagits fram och de prioriteringar som gjorts i VA-handlingsplanen. VA-handlingsplanen bör revideras varje mandatperiod. VA-handlingsplanen delas in i fem delar; övergripande frågor, inom kommunalt verksamhetsområde, anslutning till kommunalt verksamhetsområde, i väntan på anslutning till kommunalt verksamhetsområde, samt utanför kommunalt verksamhetsområde.

Ansvar för VA-försörjning

Kommunen har ansvar för att planera och arbeta för att tillgodose dricksvattenförsörjning och omhändertagande av avloppsvatten i kommunen (VA-försörjning). Ansvaret för VA-försörjningen är en fråga som berör flera av kommunens olika nämnder, enheter och kommunala bolag liksom fastighetsägare i kommunen. Texten nedan ger en kortfattad beskrivning av hur detta ansvar är fördelat.

Kommunfullmäktige är beslutsfattare vid antagande av kommunens översiktsplan, VA-verksamhetsområden och taxebestämmelser. VA-planen fastställs av kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen ansvarar för strategisk planering och samordnar kommunens insatser inom området.

Kultur- och samhällsservicenämnden ansvarar för anläggande, drift och underhåll av allmänna gator och andra allmänna ytor som torg och parkmark. I ansvaret ingår anläggningar för uppsamling av dagvatten (brunnar och tillhörande ledning) fram till allmän dagvattenledning.

Bygg- och miljönämnden har det övergripande ansvaret för kommunens uppgifter inom plan- och byggverksamhet och utövar tillsyn och kontroll enligt plan- och bygglagen (PBL). Bygg- och miljönämnden har även ansvar för tillstånd, prövning och tillsyn av enskilda avlopp enligt miljöbalken så att de uppfyller gällande krav, samt de vattentäkter som omfattas av livsmedelslagens bestämmelser. Tillsyn utförs även på allmänna anläggningar som finns i kommunen. Bygg- och miljönämnden har också ansvar för tillsyn av miljöfarliga verksamheter som är anslutna till allmän VA-anläggning. Den del av verksamheten som utgörs av myndighetsutövning enligt miljöbalken och

livsmedelslagen är självständig och lyder inte under kommunfullmäktige. Nämnden fattar egna beslut om hur verksamheten bedrivs.

Söderhamn Nära AB ansvarar för kommunalt VA i kommunen och har ansvaret för att VA-utbyggnad sker i ett område efter att beslut har fattats om att inrätta verksamhetsområde för vatten och avlopp. Söderhamn Nära AB ansvarar även för drift av den allmänna VA-anläggningen, samt har rätt att ta ut avgifter av anslutna fastigheter enligt gällande VA-taxa.

Det slam som bildas i enskilda avloppsanläggningar, liksom latrin, klassas som hushållsavfall, vilket kommunen har skyldighet att samla in och säkerställa att det behandlas på ett miljö- och hälsomässigt säkert sätt. Söderhamn Nära AB ansvarar för att detta sköts genom upphandlad entreprenör. Kommunen har en kretsloppsplan som beskriver hur verksamheten bedrivs och utvecklas.

Räddningstjänsten ansvarar för utryckning i nöd och beredskap för att hindra och begränsa skador. Räddningstjänstens ansvar innefattar även uttryckning vid olyckshändelser inom vattenskyddsområden, samt att fatta de beslut som krävs för att skydda vattentäkten på bästa sätt vid en olyckshändelse.

Fastighetsägare ansvarar för de anläggningar som krävs för att fastigheten ska kunna kopplas samman med den allmänna VA-anläggningen. Fastighetsägare är också skyldiga att erlägga avgift i enlighet med gällande VA-taxa. Ansvarsgränsen utgörs av den så kallade förbindelsepunkten som normalt är belägen i anslutning till fastighetsgränsen.

Fastighetsägare till fastigheter som är belägna utanför verksamhetsområde för allmän VA-försörjning, ansvarar för att ordna VA-försörjning på egen hand, med en så kallad enskild anläggning. Det är fastighetsägarens ansvar att se till att anläggningen uppfyller gällande myndighetskrav. För enskild avloppsanläggning ska anmälan eller ansökan ske till bygg- och miljönämnden. När kommunen är fastighetsägare har kommunen samma ansvar och skyldigheter som övriga fastighetsägare. Grupper av fastighetsägare kan skapa gemensamma VA-lösningar i form av gemensamhetsanläggningar som normalt förvaltas av en samfällighetsförening. Ansvaret för en fungerande VA-anläggning ligger då hos föreningen och varje enskild fastighetsägare omfattas av de skyldigheter som följer av föreningens stadgar. Även dessa gemensamma anläggningar betecknas som enskilda anläggningar (till skillnad från allmänna anläggningar).

Styrande dokument och lagstiftning

VA-planeringen inom Söderhamns kommun påverkas av lagstiftning, regelverk och direktiv. Nedanstående lagar och regler rör för närvarande VA-planeringen inom kommunen.

- Lagen om allmänna vattentjänster
- Anläggningslagen
- Plan- och bygglagen
- Miljöbalken
- Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten
- Livsmedelsverkets råd om enskild vattenförsörjning
- Lokala föreskrifter med skyddsområden för enskilda grundvattentäkter
- Nationella miljömål
- Vattendirektivet och Vattenmyndighetens åtgärdsprogram
- Baltic Sea Action Plan

Dagvatten berörs av flera lagar; främst plan- och bygglagen, lagen om allmänna vattentjänster, miljöbalken och EU:s ramdirektiv för vatten. Vilken lagstiftning som berörs beror bland annat på var dagvattnet uppkommer och hur det omhändertas.

En lag av stor betydelse för VA-planen är **lagen om allmänna vattentjänster** där § 6 beskriver kommunens skyldighet att anordna vatten- och avloppstjänster inom verksamhetsområden.

”Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, skall kommunen

1. *bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och*
2. *se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va-anläggning.”*

Utöver lagstiftning finns både nationella och regionala planer och program som har bäring på den kommunala VA-planen.

I **Vattenmyndigheternas förslag till åtgärdsprogram** för 2021-2027 finns åtgärder om att kommunerna bland annat ska upprätta och utveckla vatten- och avloppsplaner för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Kommunerna ska även enligt programmet ta hänsyn till de regionala vattenförsörjningsplanerna i sin fysiska planering. Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram bidrar till att kraven i EU:s vattendirektiv kan uppfyllas.

Länsstyrelsen i Gävleborg ansvarar för **det regionala åtgärdsprogrammet för miljömålen**. Under 2021-2022 revideras det regionala programmet, men en rad åtgärder kommer vara vattenrelaterade och ha kopplingar till den kommunala VA-planen. Länsstyrelsen i Gävleborg reviderar även den **regionala vattenförsörjningsplanen** under 2021-2022.

Söderhamns kommun har tagit fram en ny **översiktsplan** som antogs 2020 och som sträcker sig till år 2040. Översiktsplanen fungerar som ett paraplydokument till den kommunala VA-planen. Kommunen har även tagit fram en **dagvattenstrategi** som har flera kopplingar till VA-planen.

VA-policy

VA-planering i Söderhamns kommun

Detta dokument är en vatten- och avloppspolicy (VA-policy) för Söderhamns kommun. I VA-policyn anges övergripande ställningstaganden för VA-försörjningen och riktlinjer för dess utveckling.

VA-policyns syfte är att skapa förutsättningar för att prioritera insatser med syfte att uppnå en hållbar VA-försörjning utifrån de lokala förutsättningarna. VA-policyn har tagits fram med utgångspunkt i den tidigare utformade VA-översikten och genom förvaltningsövergripande arbete och diskussioner i politiskt forum.

VA-policyn är styrande för VA-planeringen och därigenom en viktig del i kommunens översiktsplanering. Aktualiseringsförklaring eller revidering av VA-policyn bör ske tillsammans med översiktsplanen varje mandatperiod.

Utgångspunkten för VA-policyn är de lagkrav som gäller för VA-försörjning, däribland miljöbalken, lagen om allmänna vattentjänster, plan- och bygglagen, vattendirektivet och livsmedelsverkets föreskrifter och råd om dricksvatten. Det finns också nationella och regionala miljömål som ska beaktas liksom lokala mål och visioner.

Samhällsutveckling

Söderhamns kommuns utgångspunkt är att hållbar tillväxt skapas genom att hela kommunen utvecklas. Stad och landsbygd är delar av en helhet som samverkar. Bebyggelsen bör utvecklas i samspel med transportsystemen och då särskilt kollektivtrafiken. Ny bebyggelse på landsbygden ska koncentreras så långt det är möjligt kring fyra kommundelscentrum och längs identifierade utvecklingsstråk.

Söderhamn är en kustnära småstad. Kommunen har en ambition att utanför centrala Söderhamn rymma en landsbygd med levande lokalsamhällen. Fritidshus med inslag av permanenta hus dominerar hela kuststräckan och stora delar av skärgården. Skärgården innebär generellt en utmaning ur ett vatten- och avloppsperspektiv. För att skydda den oexploaterade kusten finns ett allmänt intresse att ny bebyggelse ska ansluta till befintliga bebyggelsegrupper.

Planering av vattennära områden behöver anpassas till ett förändrat klimat. Dricksvatten- och avloppsförsörjningen ska vara anpassad till förändrade klimatförhållanden med bland annat intensivare nederbörd och höjda vattennivåer i sjöar, kustvatten och vattendrag.

Utmaningar

Övergripande

Inom kommunen finns följande övergripande utmaningar:

- Säkerställa nuvarande, samt framtida skydd av, grundvattenresurser och reservvattenförsörjning
- Anpassa planering och byggande, samt säkra befintlig VA-försörjning till ett förändrat klimat

Utanför kommunalt verksamhetsområde

För enskilda VA-anläggningar utanför kommunalt verksamhetsområde finns följande utmaningar:

- Många enskilda avloppsanläggningar uppfyller inte dagens krav och förorenar eller riskerar att förorena närbelägna vattentäkter och ytvatten, många enskilda avlopp kommer att behöva åtgärdas
- Fastighetsägare med enskilda dricksvattentäkter, oavsett om de upplåter marken eller nyttjar vattentäkten själva, behöver medvetandegöras om vikten av provtagning av vattnet, tekniskt underhåll av brunnar och skydd av desamma för att kunna ha bra vatten idag och i framtiden
- Vattenledningsföreningar och ansvariga för gemensamma dricksvattenanläggningar har ett kontinuerligt behov av att förbättra vattenskydd, egenkontroll, organisation och tekniskt underhåll
- Skapa organisatoriska resurser för tillsyn av enskilda avlopp, samt gemensamma dricksvattenanläggningar, för att möjliggöra hållbara VA-lösningar

Inom kommunalt verksamhetsområde

Inom det kommunala verksamhetsområdet finns följande utmaningar:

- Skapa ekonomiska förutsättningar för att kunna genomföra förändringar av det kommunala verksamhetsområdet
- Skapa ekonomiska förutsättningar för att kunna genomföra en långsiktig förnyelse av befintligt ledningsnät och befintliga VA-anläggningar
- Skapa ekonomiska förutsättningar för att hantera teknikskiftet avseende omhändertagande och avsättning av avloppsslam i framtiden

Riktlinjer

Övergripande

Riktlinjer för all VA-försörjning:

- Kommunen ska ha en klimatanpassad och långsiktigt hållbar VA-försörjning utifrån lokala förutsättningar, med beaktande av ekologiska, sociala och ekonomiska aspekter
- VA-försörjningen ska bidra till samhällsutvecklingen och stödja översiktsplanens planeringsinriktningar
- Kommunens VA-försörjning ska bidra till en förbättrad yt- och grundvattenkvalitet
- Alla betydande grundvattentillgångar för nuvarande och framtida uttag av dricksvatten ska skyddas i den fysiska planeringen
- Fastighet med enskilt avlopp som kräver tillstånd ska ha en anläggning som är godkänd enligt miljöbalken

Dricksvattenförsörjning via kommunala vattenverk och större enskilda vattentäkter, som berörs av Livsmedelsverkets lagstiftning, ska ha fungerande vattenskydd, egenkontroll, organisation och tekniskt underhåll.

Utanför kommunalt verksamhetsområde

Riktlinjer utanför kommunalt verksamhetsområde:

- Kommunen ska medverka till informationsspridning och rådgivning gällande enskild VA-försörjning i syfte att främja anordnande av godkända och funktionella vatten- och avloppsanläggningar
- Hög skyddsnivå för enskilda avlopp ska råda där behov finns för att skydda recipienter och vattentäkter
- Kommunen ska uppmuntra till byggande av gemensamma anläggningar och förorda samordnade VA-lösningar
- Det ska finnas organisatoriska resurser för att utöva tillsyn på samtliga större enskilda vattentäkter
- Det ska finnas organisatoriska resurser för att kunna uppfylla målet om att samtliga enskilda avlopp ska vara godkända
- Servitut för användning av kommunal mark för dricksvatten och avlopp och andra anläggningar ska endast medges om markanvändningen och de allemansrättsliga värdena ej påverkas negativt

- För bebyggelse på öar och i kustnära lägen som saknar vägförbindelse, gäller:
 - Torra toalettlösningar
 - WC tillåts ej
 - BDT-avlopp (bad-, dusch- och tvättavlopp) kan tillåtas efter anmälan till bygg- och miljönämnden
- Om det är tekniskt möjligt med kommunal VA-anslutning utanför verksamhetsområdet gäller följande:

För enstaka fastigheter:

Anslutning till kommunalt vatten tillåts endast med godkänd avloppsanläggning.

Enbart vattenanslutning tillåts inte om möjlighet till både vatten- och avloppsanslutning finns tillgänglig.

Kommunalt avlopp får anslutas till fastighet som försörjs med enskilt vatten.

Avtal ska upprättas som reglerar VA-förhållandet mellan den enskilde och VA-bolaget samt markupplåtelseavtal där kommunen är markägare (avtalsservitut).

Ledningen ska hålla kommunal standard.

För samlad bebyggelse:

För fastigheter i samlad bebyggelse gäller att anslutning till kommunalt vatten och avlopp kan vara möjlig om fastighetsägarna bildar en gemensamhetsanläggning eller motsvarande för ledningsnät.

Anslutning till kommunalt vatten tillåts endast med godkänd avloppsanläggning.

Enbart vattenanslutning tillåts inte om möjlighet till både vatten- och avloppsanslutning finns tillgänglig.

Kommunalt avlopp får anslutas till fastighet som försörjs med enskilt vatten.

Avtal ska upprättas som reglerar VA-förhållandet mellan gemensamhetsanläggningen och VA-bolaget samt markupplåtelseavtal där kommunen är markägare (avtalsservitut).

Ledningsnätet ska hålla kommunal standard.

Den allmänna nyttan i ett större sammanhang ska beaktas.

- Om det är tekniskt möjligt med kommunal VA-anslutning utanför verksamhetsområdet gäller följande:

För enstaka fastigheter:

Anslutning till kommunalt vatten tillåts endast med godkänd avloppsanläggning.

Enbart vattenanslutning tillåts inte om möjlighet till både vatten- och avloppsanslutning finns tillgänglig.

Kommunalt avlopp får anslutas till fastighet som försörjs med enskilt vatten.

Avtal ska upprättas som reglerar VA-förhållandet mellan den enskilde och VA-bolaget samt markupplåtelseavtal där kommunen är markägare (avtalsservitut).

Ledningen ska hålla kommunal standard.

För samlad bebyggelse:

För fastigheter i samlad bebyggelse gäller att anslutning till kommunalt vatten och avlopp kan vara möjlig om fastighetsägarna bildar en gemensamhetsanläggning eller motsvarande för ledningsnät.

Anslutning till kommunalt vatten tillåts endast med godkänd avloppsanläggning.

Enbart vattenanslutning tillåts inte om möjlighet till både vatten- och avloppsanslutning finns tillgänglig.

Kommunalt avlopp får anslutas till fastighet som försörjs med enskilt vatten.

Avtal ska upprättas som reglerar VA-förhållandet mellan gemensamhetsanläggningen och VA-bolaget samt markupplåtelseavtal där kommunen är markägare (avtalsservitut).

Ledningsnätet ska hålla kommunal standard.

Den allmänna nyttan i ett större sammanhang ska beaktas.

Inom kommunalt verksamhetsområde

Riktlinjer inom kommunalt verksamhetsområde:

- Kommunala vattentäkter ska ha vattenskyddsområden och föreskrifter som ges företräde gentemot andra intressen
- Tillgång till reservvatten ska tryggas, distribution av dricksvatten (nödvatten) ska vara säkerställd även vid allvarliga samhällsstörningar
- Det ska finnas ekonomiska resurser för att kunna förnya och bygga ut de kommunala VA-anläggningarna
- En förnyelse- och underhållsplanering ska finnas som säkerställer VA-anläggningarnas långsiktiga funktion och driftsäkerhet
- Mängden tillskottsvatten ska minska genom att dag- och dränvatten i möjligaste mån separeras från spillvatten
- Kommunen ska arbeta för att minimera mängden föroreningar och oönskade ämnen som hamnar i spill- och dagvatten

Handlingsplan för VA

Allmänt om handlingsplanen för VA

Handlingsplanen för vatten och avlopp (VA-handlingsplanen) hänger samman med kommunens VA-översikt och VA-policy. Planen bör revideras vart fjärde år. Vid behov kan handlingarna behöva revideras tätare. VA-planen beslutas i kommunfullmäktige. VA-översikten och VA-handlingsplanen kan revideras av kommunstyrelsen.

VA-handlingsplanen utgår från de strategiska behov som lyfts fram i VA-översikten samt de ställningstaganden som tagits fram i VA-policy. VA-policy har varit vägledande för de åtgärder som tagits fram och de prioriteringar som gjorts i VA-handlingsplanen.

Kommunen vill med VA-handlingsplanen skapa sig en planering för att förvalta och utveckla kommunens försörjning av vatten och avlopp som stödjer kommunens samhällsutveckling. Planen bidrar till att de hälso- och miljökrav som ställs på dricksvatten- och avloppshantering kan prioriteras.

VA-handlingsplanen delas in i fem delar; plan för övergripande frågor, plan inom kommunalt verksamhetsområde, plan för anslutning till kommunalt verksamhetsområde, plan i väntan på anslutning till kommunalt verksamhetsområde, samt plan utanför kommunalt verksamhetsområde.

Övergripande frågor

Fysisk planering

Flera utmaningar inom VA-planeringen är av stor vikt i Söderhamns kommuns fysiska planering. Det är därför viktigt att alla olika planeringsprocesser samordnas. Söderhamns kommuns nya översiktsplan har tagits fram parallellt med vatten- och avloppsplanen.

Åtgärd	Motiv	Konsekvens
1. Bevaka i all fysisk planering, etablering, tillståndsgivning och förvaltning att grundvattenresurser skyddas för nuvarande och framtida behov av dricksvatten-försörjning	Säkerställa nuvarande och framtida skydd av grundvattenresurser. Skydda befintliga och framtida vattentäkter från exploatering och föroreningspåverkan. Höjd säkerhet i leverans av dricksvatten.	Skydd av viktiga grundvattenresurser kan medföra begränsningar i mark- och vattenanvändning.

Datum
2021-10-22

Diarienummer
KS 2015-00099

<p>2. Bevaka i all fysisk planering, etablering, tillståndsgivning och förvaltning att miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvattenförekomster uppnås</p>	<p>Förbättra vattenkvaliteten i sjöar, vattendrag, kust- och grundvatten. Samordning ska ske med åtgärdsprogrammet för Bottenhavets vattendistrikt.</p>	<p>Skydd av yt- och grundvatten kan medföra begränsningar i mark- och vattenanvändning. Kommande åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt kan medföra att VA-handlingsplanen behöver revideras.</p>
<p>3. Lyfta klimat- anpassningsaspekter för vatten- och avlopps- försörjningen i all fysisk planering</p>	<p>Säkerställa VA-försörjningen i ett förändrat klimat. Klimataspekter ska uppmärksammas i all planläggning.</p>	<p>Initiala kostnader leder till robustare system på sikt.</p>
<p>4. Riskbedömning av yt- och grundvatten för transporter av farligt gods (samarbete med Räddningstjänsten)</p>	<p>Skydda befintliga och framtida vattentäkter från föroreningspåverkan. Minska risk för föroreningspåverkan på mark och ytvatten. Minska risk för att miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten överskrids.</p>	<p>Resurskrävande arbete. Samarbete med Räddningstjänsten och Trafikverket krävs. Fördjupade riskanalyser genomförs för rv 50 och väg 588 av Trafikverket och dessa ska leda till förslag om skyddsåtgärder. Riksväg 50 är viktig för både Bollnäs och Söderhamns kommun. Skyddsåtgärder som behöver vidtas bör samverkas mellan båda kommunerna och Trafikverket.</p>

Datum
2021-10-22

Diarienummer
KS 2015-00099

<p>5. Riskanalyser för samtliga prioriterade dricksvattenresurser (påverkanskällor, klimat- och sårbarhetsaspekter)</p>	<p>Säkerställa VA-försörjningen i ett förändrat klimat. Skydda befintliga och framtida vattentäkter från föroreningspåverkan. Minska risk för föroreningspåverkan på mark och ytvatten. Minska risk för att miljö kvalitetsnormer för yt- och grundvatten överskrids.</p>	<p>Riskanalyser för klimatförändringars framtida påverkan på de prioriterade dricksvattenresurserna. Helhetsgrepp av riskbilden för de prioriterade dricksvattenresurserna med avseende på tillgång, kvalitet och kapacitet. Helhetsbedömning av vattenresursens tillstånd och långsiktiga förändringar.</p>
<p>6. Utredning kring PFAS-påverkan från före detta F15 på Ålsjöns vattentäkt och Ålsjöns Natura 2000-område</p>	<p>Undvika risk för att PFAS-problematiken i vattentäkten förvärras genom naturvårdsinsats vid översvämningsängar. Skydda befintliga och framtida vattentäkter från föroreningspåverkan.</p>	
<p>7. Övergripande kommunal beredskapsplan för dricksvattenförsörjning</p>	<p>Långsiktigt hållbar vattenförsörjning i hela kommunen.</p>	<p>Se till hela kommunens behov, både enskild och kommunal vattenförsörjning. I den övergripande beredskapsplanen ingår nödvattenplan både för enskild och kommunal vattenförsörjning. Behöver tas fram i samarbete mellan kommunstyrelseförvaltning, bygg- och miljöförvaltning, samt Söderhamn Nära.</p>

Kommunikation

VA-handlingsplanen är ett viktigt verktyg för att kommunicera internt i kommunkoncernen och för att informera och kommunicera med invånarna om vad som gäller och planeras gällande vatten- och avloppsförsörjning.

Åtgärd	Motiv	Konsekvens
8. Utveckla den kommunala vattengruppen för kontinuerlig planering av dricksvatten, spillvatten och dagvatten	Årlig avstämning och revidering av VA-handlingsplan samt uppdatering av VA-översikten. Öka möjligheterna att kommunicera inom kommunkoncernen. Förbättra och öka effektiviteten i arbetsprocessen. Nå samsyn om VA-frågor och andra vattenrelaterade frågor inom den kommunala planeringen.	Kommunstyrelseförvaltningens representant är sammankallande. Regelbundna möten ska hållas. Samlad redovisning görs i hållbarhetsboks slutet. Samlad uppföljning av VA-relaterade kommunövergripande planer.
9. Förbättra VA-relaterad information: - VA-utbyggnad - Enskilda avlopp - Gemensamma VA-lösningar - Anslutning via avtal, exploateringsavtal - Kommunalteknisk standard - Fastighetsägarens ansvar för dagvatten och VA	Förenkla för kommuninvånarna. Öka möjligheter att kommunicera med och informera privatpersoner, exploatörer och politiker.	Utveckling av informationen på kommunens hemsidor. (Hänvisning till andra informationskällor görs där så är lämpligt.) Arbetet kan delvis utföras av kommunens och Söderhamn Näras kundtjänster.

Dagvatten

Arbetet med dagvattenhanteringen är förvaltningsövergripande och behöver utformas utifrån lokala förutsättningar. En kommuntäckande dagvattenstrategi har tagits fram av Söderhamns kommun.

Strategin gäller vid all om- och nybyggnation, liksom för åtgärder i den befintliga miljön. Störst fokus ligger på nybyggnation och vid framtagande av nya planprogram och detaljplaner, eftersom det där kan finnas större möjlighet att skapa bra lösningar. Det förvaltningsövergripande arbete som behöver genomföras samordnas av kommunens vattengrupp.

Åtgärd	Motiv	Konsekvens
10. Ta fram en handlingsplan utifrån dagvattenstrategin	Långsiktig, hållbar och klimatanpassad dagvattenhantering. Tydliggöra ansvar och roller inom kommun och bolag. Erhålla en samsyn inom kommunkoncernen. Enklare och effektivare hantering av ärenden. Minska mängden tillskottsvatten på spillvattenledningsnätet. Minska risk för översvämningar i bebyggelse. Planläggning säkrar ytor för omhändertagande vid stora regn och översvämningar. Minska recipientpåverkan.	Resurskrävande arbete.
11. Definiera den allmänna dagvattenanläggningen	Tydliggöra ansvar och roller mellan kommun och VA-huvudman (Söderhamn Nära). Tydliggöra kostnadsfördelning mellan kommun och VA-huvudman (Söderhamn Nära), skatt kontra VA-taxa.	Del i handlingsplan för dagvattenstrategi.

Datum
2021-10-22

Diarienummer
KS 2015-00099

12. Fastställ ansvarsfördelningen avseende dagvattenhanteringen	Tydliggöra ansvar och roller inom kommunkoncernen. Tydliggöra kostnadsfördelning mellan kommun och VA-huvudman (Söderhamn Nära), skatt kontra VA-taxa.	Del i handlingsplan för dagvattenstrategi.
13. Fastställande av dagvattentaxa och verksamhetsområde för dagvatten	Tydliggöra ansvar och roller inom kommunkoncernen. Erhålla kostnadstäckning för utgifter som uppkommer i samband med dagvattenhantering.	Ökade kostnader för fastighetsägare.

VA-taxa

En utbyggnad av den kommunala VA-anläggningen innebär stora investeringar. Finansiering ska ske enligt lagen om allmänna vattentjänster och innebär att full kostnadstäckning ska uppnås via avgifter. Avgifterna består av engångsavgifter, det vill säga anläggningsavgifter och periodiska avgifter (bruksavgifter). Dessa avgifter ska täcka VA-huvudmannens samtliga kostnader och framgå av VA-taxan.

Åtgärd	Motiv	Konsekvens
14. Översyn av utformning av gällande VA-taxa	Uppdatering av gällande VA-taxa i enlighet med Svenskt Vattens förslag och rekommendationer. Skapa en dagvattentaxa.	Tidskrävande. Påbörjas efter att Svenskt Vattens arbete är färdigställt.
15. Långsiktig plan för taxeutveckling för att säkerställa resurser för utbyggnad och förnyelse	Skapa grunder för långsiktig finansiering. Ekonomisk och organisatorisk framförhållning. VA-taxan ska vara skälig och de nödvändiga kostnaderna för att ordna och driva den allmänna VA-anläggningen ska fördelas rättvist. Ekonomisk framförhållning inför kommande investeringar.	Politisk samsyn är en förutsättning. Ökade resurser krävs för att klara framtida utmaningar. En ökad förnyelsetakt av VA-anläggningar och ledningsnät samt utbyggnad av nya områden påverkar VA-taxan. Även framtida miljökrav väntas ge ökade kostnader för VA-verksamheten med höjd taxa som följd. Ökade kostnader för fastighetsägare.

Inom kommunalt verksamhetsområde

Den allmänna VA-anläggningen lyder under lagen om allmänna vattentjänster vilket ställer särskilda krav på att upprätthålla en god VA-standard.

Åtgärd	Motiv	Konsekvens
16. Ta fram tillstånd för uttag av vatten samt aktuella skyddsområden för samtliga vattentäkter	<p>Skydda vattentäkter från föroreningspåverkan.</p> <p>Höjd säkerhet gällande leverans av dricksvatten.</p> <p>Vattenförsörjningsintressen ges företräde gentemot andra intressen i kommunen.</p>	<p>Skyddsområden medför begränsningar i mark- och vattenanvändning.</p> <p>Kan medföra stora kostnader.</p> <p>Helhetsbedömning av vattenresursens tillstånd och långsiktiga förändringar.</p> <p>Möjliga reservvattentäkter, såväl grund- som ytvatten, behöver också skyddas för framtida behov genom vattenskyddsområden och tillstånd för vattenuttag.</p>
17. Förnyelseplan för ledningsnät	<p>Säkerställa långsiktig VA-försörjning.</p> <p>Minska in- och utläckage i ledningsnätet.</p> <p>Underlag för att separera dagvatten från spillvattenledningsnätet.</p>	<p>Ökat reinvesteringsbehov.</p> <p>Underhållsbudgeten behöver justeras och därmed VA-taxan.</p> <p>Behov av personella resurser för att genomföra investeringar.</p>
18. Förnyelseplan för vattenverk	<p>Säkerställa leveranssäkerhet samt uppfylla Livsmedelsverkets krav.</p> <p>Höjd säkerhet gällande leverans av dricksvatten.</p>	<p>Ökat reinvesteringsbehov.</p> <p>Underhållsbudgeten behöver justeras och därmed VA-taxan.</p> <p>Behov av personella resurser för att genomföra investeringar.</p>

Datum
2021-10-22

Diarienummer
KS 2015-00099

19. Förnyelseplan för reningsverk	Säkerställa leveranssäkerhet och möjligheter att klara utsläppsvillkor samt uppfylla miljöbalkens krav.	Ökat reinvesteringsbehov. Underhållsbudgeten behöver justeras och därmed VA-taxan. Behov av personella resurser för att genomföra investeringar.
20. Reservvatten-försörjningsplan för vattenuttag i Ljusnanåsen	Säkerställa leveranssäkerhet samt uppfylla Livsmedelsverkets krav. Höjd säkerhet gällande leverans av dricksvatten.	Vattentäkterna i Ljusnanåsen kan utnyttjas som reservvattentäkter för varandra. Ljusne/Vallvik kommer att anslutas när Järvsjön vattenverk tas ur drift 2021. Möjliga reservvattentäkter, såväl grund- som ytvatten, bör skyddas för framtida behov genom vattenskyddsområden och tillstånd för vattenuttag. I den regionala vattenförsörjningsplanen är hela Ljusnanåsen utpekad som skyddsvärd. En ny reservvattentäkt innebär omfattande utredning och stora investeringar.
21. Nödvattenplan för den kommunala vattenförsörjningen	Säkerställa leveranssäkerhet samt uppfylla Livsmedelsverkets krav. Höjd säkerhet gällande leverans av dricksvatten.	Plan för prioriteringar så att de mest sårbara och samhällsviktiga verksamheterna får dricksvatten. Denna plan ingår som en del i den övergripande kommunala beredskapsplanen. Se åtgärd 7.

22. Klimatanpassning av VA-anläggningar	Undvika att VA-anläggningarna påverkas negativt av klimatförändringar.	Inventering är delvis genomförd. Omfattar arbetsättet "Robusta beslutsstöds-metoder" där olika utfall av klimatscenarier tas hänsyn till. Resurser krävs. Gäller bland annat översvämningar, torka och jordskred.
23. Initiera uppströmsarbete	Minimera de mängder föroreningar och oönskade ämnen som hamnar i avloppsvattnet.	Kan genomföras med informationskampanjer. Genomförs tillsammans av Söderhamn Nära och tillsynsmyndigheten. Kräver resurser.

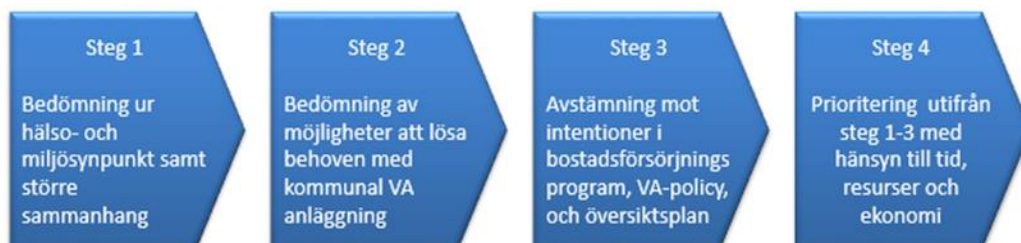
Anslutning till kommunalt VA

VA-utredningsområden

I samband med att VA-översikten togs fram identifierades ett antal VA-utredningsområden respektive bevakningsområden. I enlighet med §6 i vattentjänstlagen kan dessa definieras vara av den karaktären att de med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön kan behöva lösa vatten- och avloppsförsörjningen i ett större sammanhang.

Prioritering för utbyggnad av kommunal VA-anläggning

Vid prioritering av områden för utbyggnad av den kommunala VA-anläggningen behöver både *behov och möjligheter* vägas samman så att en samlad bedömning av området kan erhållas.

I steg 1 bedömdes områdenas behov av kommunal VA-försörjning utifrån hälso- och miljöaspekter samt begreppet större sammanhang.

Behoven styrs av antal fastigheter, om fastigheterna befinner sig i ett större sammanhang samt hur bebyggelseutvecklingen ser ut inom det specifika området. Vidare tas hänsyn till miljö- och hälsoskydd utifrån markens förutsättningar för enskilt avlopp och påverkan på dricksvattentäcker, närliggande recipienters och naturmiljöns känslighet samt utsläppssituationen från enskilda avloppsanläggningar.

I steg 2 bedömdes möjligheterna att lösa behoven med kommunal VA-anläggning utifrån anläggningskostnader och samordningsvinster.

Ovanstående prioriteringsgrunder i form av *behov och möjligheter* värderas tillsammans i en prioriteringsmodell, vilken ger ett underlag till den slutliga prioriteringen.

Bedömning av behoven sker utifrån följande parametrar;

- A. Antal fastigheter
- B. Andel fritidshus och dess nyttjandegrad
- C. Bebyggelseutveckling
- D. Förutsättningar för dricksvattenförsörjning
- E. Känslighet recipient och naturmiljö
- F. Utsläppssituation och förutsättningar för enskilda avlopp

Bedömning av möjligheter sker utifrån följande parametrar;

- G. Möjligheten att tillgodose behovet på annat sätt än kommunalt VA
- H. Fastighetsägarens intresse och kostnad för att tillgodose behovet på annat sätt än kommunalt
- I. Kostnader för utbyggnad av kommunalt VA
- J. Samordningsvinster vid utbyggnad

I steg 3 bedömdes om en eventuell utbyggnad stämmer med intentionerna i kommunens VA-policy, översiktsplan, bostadsförsörjningsprogram etcetera.

I steg 4 gjordes en sammanvägning av bedömningarna i steg 1 - 3 och en prioritering av VA-utredningsområdena.

VA-utredningsplan

Nedan sammanfattas de områden som kan bli aktuella för kommunalt VA. Områdena är indelade i två kategorier, utredningsområden och bevakningsområden.

Utredningsområden		
Områden som kan bli aktuella för utredning av kommunalt VA		
Område	Utredningsstart år	Kommentar
Utviksområdet	2020	Strandnära, recipient med övergödningsproblematik, omvandlingsområde.
Däskär	2023	Känslig recipient. Fastigheterna i området ligger relativt koncentrerat och lättillgängligt.
Klösen	2023	Känslig recipient. Fastigheterna i området ligger relativt koncentrerat och lättillgängligt.
Jonskär	2025	Känslig recipient. Allt fler fritidshus i området blir permanenta boenden vilket innebär högre belastning på befintliga anläggningar.
Vannsätter	2026	Prioriterat ur hälsoskyddssynpunkt då fastigheterna är relativt små och har enskilda vattentäcker (Pell-Pers). Måttligt antal godkända avloppsanläggningar.
Kungsgården	2027	Känslig recipient. Lågt antal godkända anläggningar. Fastigheterna i området ligger relativt koncentrerat och lättillgängligt.
Bevakningsområden		
Askesta, Daglösa, Fly, Kilnäset-Florsjön, Långbro, Ringnäsområdet, Vansätter (Hjortstigen), Västra Trönbyn, Östra Trönbyn, Sikfjärd, Kustvägen		

I resterande delar av kommunen har Söderhamns kommun gjort bedömningen att enskild VA-försörjning även i fortsättningen kommer vara aktuellt och någon kommunal VA-försörjning inte kommer att bli aktuell.

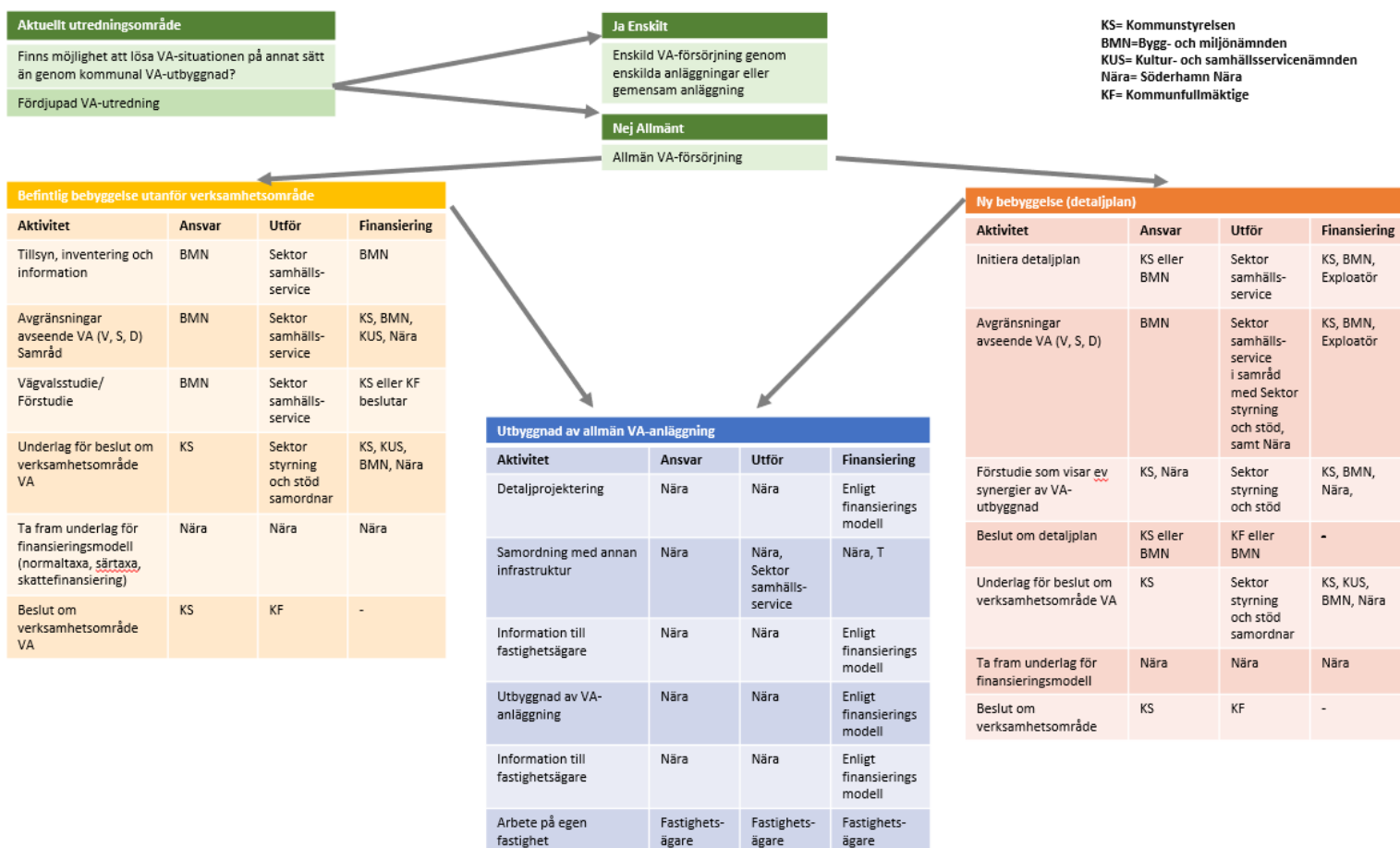
Arbetsprocess o ansvarsfördelning för utbyggnad av kommunalt VA
Inför projektstart för utbyggnad av kommunalt VA kommer först en fördjupad utredning göras för att utreda möjligheten till att lösa VA-situationen på annat sätt än genom kommunal VA-utbyggnad. Därefter görs en VA-utredning för att klargöra hur den kommunala VA-utbyggnaden lämpligast kan ske.

En utbyggnad av kommunalt VA kräver att flera delar av den kommunala organisationen samverkar.

Två olika arbetsprocesser har identifierats beroende på om utbyggnadsområdet föregås av detaljplaneläggning eller om det avser utbyggnad av befintliga områden utanför verksamhetsområde:

1. Utbyggnad efter upprättande av detaljplan (nybebyggelse)
2. Utbyggnad inom befintlig bebyggelse utanför verksamhetsområde (VA-utredningsområden, § 6)

I nedanstående bild klargörs ansvarsförhållanden och hur kostnadsfördelningen ska ske.

I väntan på anslutning till kommunalt VA

När beslut fattats om utbyggnad av kommunalt VA för ett område kan den enskilda VA-försörjningen behöva åtgärdas i väntan på anslutning. För att detta ska kunna ske behövs en förvaltningsövergripande och politisk samsyn kring hur frågorna ska hanteras.

Om utbyggnad av kommunal VA-anläggning planeras kan bristfällig enskild anläggning föreläggas med krav i väntan på utbyggnad. Insatsen ska vara skäligen och anpassas till riskbild och tidpunkt för anslutning. Tillstånd för avlopp kan vara tidsbegränsade. Anslutning till kommunal anläggning görs när förutsättningar finns. Riktlinjer och regler aktualiseras i samband med tillsyn samt ny-, om- och tillbyggnad.

Åtgärd	Motiv	Konsekvens
24. Riktlinjer i väntan på anslutning till kommunalt VA	Alla fastigheter ska kunna behandlas likvärdigt. Enklare och effektivare handläggning.	

Utanför kommunalt verksamhetsområde

För ett stort antal fastigheter i kommunen är enskild VA-försörjning den mest lämpliga lösningen. Många enskilda avloppsanläggningar uppfyller dock inte miljöbalkens krav. Många enskilda dricksvattenbrunnar uppfyller inte heller Livsmedelsverkets riktvärden för dricksvattenkvalitet. Inventering av enskilda avloppsanläggningar i kommunen pågår.

Åtgärd	Motiv	Konsekvens
25. Ta fram strategisk plan för tillsyn, inklusive uppföljning, för enskilda gemensamma avloppsanläggningar, samt bedömning av resursbehov	Uppfylla miljöbalkens och Livsmedelsverkets krav. Tillsynen ska i första hand prioriteras till områden med stor miljö- och hälsopåverkan. Minskad påverkan på grund- och ytvatten. Att ge kännedom om standarden på den enskilda avloppsanläggningen av både tillsynsmyndighet och fastighetsägare.	VA-huvudmannen kan i särskilda fall åläggas att införliva gemensamma anläggningar i det kommunala verksamhetsområdet. Resurskrävande arbete.

Datum
2021-10-22

Diarienummer
KS 2015-00099

26. Utredda behov av ett långsiktigt skydd för större enskilda gemensamma vattentäkter	Skydda vattentäkter från föroreningspåverkan. Ökad trygghet för invånare som har sin vattenförsörjning från gemensamma anläggningar.	Begränsningar i mark- och vattenanvändning inom skyddsområde. Resurskrävande arbete. Kan till exempel genomföras via fastställda skyddsområden enligt 7 kap miljöbalken eller via lokala hälsoskyddsföreskrifter enligt kap 9 miljöbalken.
27. Ta fram riktlinjer vad gäller kommunal teknisk standard för gemensamma anläggningar (avloppsvattenanläggningar, dricksvattenanläggning och ledningsnät)	Uppfylla miljöbalkens och Livsmedelsverkets krav. Stöd vid handläggning av bland annat tillstånd för gemensamma anläggningar.	VA-huvudmannen kan i särskilda fall åläggas att införliva gemensamma anläggningar i det kommunala verksamhetsområdet. Ska ske i samarbete mellan tillsynsmyndighet och Söderhamn Nära.
28. Ta fram riktlinjer för nyttjande av kommunal mark för enskilt VA	De allemansrättsliga värdena ska ej påverkas negativt vid servitutsavtal.	Ska ske i samråd mellan markförvaltning och bygg- och miljöförvaltningen.

Sammanställning av åtgärder med ansvar och tidsplan

Följande tabell sammanställer åtgärderna i VA-handlingsplanen med ansvar och tid för när åtgärden ska påbörjas.

Åtgärd	Ansvar*	Tid (åtgärd påbörjad)	Kommentar
1. Bevaka i all fysisk planering, etablering, tillståndsgivning och förvaltning att grundvattenresurser skyddas för nuvarande och framtida behov av dricksvattenförsörjning	Samhälls-service, Styrning och stöd, Nära	Kontinuerligt	
2. Bevaka i all fysisk planering, etablering, tillståndsgivning och förvaltning att miljö kvalitets-normerna för yt- och grundvatten-förekomster uppnås	Samhälls-service, Styrning och stöd, Nära	Kontinuerligt	
3. Lyfta klimatanpassnings-aspekter för vatten- och avloppsförsörjningen i all fysisk planering	Samhälls-service, Styrning och stöd, Nära	Kontinuerligt	
4. Riskbedömning av yt- och grundvatten för transporter av farligt gods (samarbete med Räddningstjänsten)	Styrning och stöd	2023	
5. Riskanalyser för samtliga prioriterade dricksvattenresurser (påverkanskällor, klimat- och sårbarhetsaspekter)	Styrning och stöd	2023	Genomförs tillsammans med Nära, Samhällsservice
6. Utredning kring PFAS-påverkan från före detta F15 på Ålsjöns vattentäkt och Ålsjöns Natura 2000-område	Samhälls-service	2020	Genomförs tillsammans med Nära
7. Övergripande kommunal beredskapsplan för dricksvattenförsörjning	Styrning och stöd	2022	Genomförs tillsammans med Nära, Samhällsservice

8. Utveckla den kommunala vattengruppen för kontinuerlig planering av dricksvatten, spillvatten och dagvatten	Styrning och stöd	2021	Genomförs tillsammans med Nära, Samhällsservice
9. Förbättring av VA-relaterad information	Samhällsservice, Nära	Kontinuerligt	
10. Ta fram en handlingsplan utifrån dagvattenstrategin	Samhällsservice, Styrning och stöd, Nära	2022	
11. Definiera den allmänna dagvattenanläggningen	Nära	2022	Genomförs tillsammans med Samhällsservice
12. Fastställ ansvarsfordelningen avseende dagvattenhanteringen	Nära	2023	Genomförs tillsammans med Samhällsservice
13. Fastställande av dagvattentaxa och verksamhetsområde för dagvatten	Nära	2024	Förutsätter att verksamhetsområde och dagvattentaxa kommer att fastställas Avvaktar utredning från Svenskt Vatten
14. Översyn av utformning av gällande VA-taxa	Nära	2024	Avvaktar utredning från Svenskt Vatten
15. Långsiktig plan för taxeutveckling för att säkerställa resurser för utbyggnad och förnyelse	Nära	2023	Avvaktar utredning från Svenskt Vatten Genomförs tillsammans med Styrning och stöd
16. Ta fram tillstånd för uttag av vatten samt aktuella skyddsområden för samtliga vattentäkter	Nära	2022	Pågående arbete
17. Förnyelseplan för ledningsnät	Nära	Kontinuerligt	
18. Förnyelseplan för vattenverk	Nära	Kontinuerligt	

Datum
2021-10-22

Diarienummer
KS 2015-00099

19. Förnyelseplan för reningsverk	Nära	Kontinuerligt	
20. Reservvatten-försörjningsplan för vattenuttag i Ljusnanåsen	Nära	2021	Utredning har påbörjats. Resultat avgör hur Nära kan gå vidare
21. Nödvattenplan för den kommunala vattenförsörjningen	Nära	2023	Genomförs som en del av den övergripande kommunala beredskapsplanen
22. Klimatanpassning av VA-anläggningar	Nära	2022, därefter årlig genomgång	Inventering har påbörjats av Nära
23. Initiera uppströmsarbete	Samhälls-service	2021	Relaterar till framtida slamhantering Genomförs i samarbete med Nära
24. Riktlinjer i väntan på anslutning till kommunalt VA	Samhälls-service	2023	
25. Ta fram strategisk plan för tillsyn, inklusive uppföljning, för enskilda gemensamma avlopps-anläggningar samt bedömning av resursbehov	Samhälls-service	2022	
26. Utredda behov av ett långsiktigt skydd för större enskilda gemensamma vattentäkter	Samhälls-service	2023	
27. Ta fram riktlinjer vad gäller kommunal teknisk standard för gemensamma anläggningar (avloppsvatten, dricksvatten och ledningsnät)	Samhälls-service, Styrning och stöd, Nära	2024	Kan ske i samarbete med grannkommunerna
28. Ta fram riktlinjer för nyttjande av kommunal mark för enskilt VA	Samhälls-service	2022	

*Ansvar) Sektor Styrning och stöd, Sektor Samhällsservice, Nära = Söderhamn Nära

Ordlista

Allmän VA-anläggning	En VA-anläggning för vilken kommunen har rättsligt bestämmande och som har ordnats för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt lagen om allmänna vattentjänster.
Avloppsvatten	Förorenat vatten som avleds i avloppsledningsnätet. Det kan bestå av spillvatten, dagvatten och dräneringsvatten.
BDT-vatten	Bad-, dusch- och tvättvatten.
Dagvatten	Ytligt avrinnande regnvatten och smältvatten.
Enskild VA-anläggning	En VA-anläggning eller annan anordning för vattenförsörjning eller avlopp som inte är eller ingår i en kommunal VA-anläggning.
Förbindelsepunkt	Gränsen mellan den allmänna VA-anläggningen och fastighetsägarens VA-installation, som huvudregel 0,5 meter utanför fastighetsgräns.
Kommunal VA-anläggning	En VA-anläggning för vilken kommunen har rättsligt bestämmande och som har ordnats för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt lagen om allmänna vattentjänster.
Nödvatten	Nödvatten är vatten som distribueras till konsumenter på annat sätt än via ledningsnätet, exempelvis i tankar. Nödvatten ska hålla samma kvalitet som dricksvatten.
Personekvivalent	Anger den genomsnittliga mängd föroreningar i avloppsvatten som en person ger upphov till per dag.
Reservvatten	Vatten från en alternativ vattentäkt med distribution via det ordinarie ledningsnätet. Reservvattenförsörjning motsvarar hela eller delar av ordinarie dricksvattenförsörjning.

Datum
2021-10-22

Diarienummer
KS 2015-00099

Recipient	Mottagare av behandlat eller obehandlat avloppsvatten, till exempel hav, sjö, vattendrag.
Råvatten	Yt- eller grundvatten som används till produktion av dricksvatten.
Skyddsområde	Vattenskyddsområden fastställs för att i ett långsiktigt perspektiv trygga en god vattenkvalitet i viktiga vattentäkter.
Spillvatten	Förorenat vatten från bland annat hushåll och industrier.
VA-anläggning	En anläggning som har till ändamål att tillgodose behov av vattentjänster för bostadshus eller annan bebyggelse.
VA-huvudman	Ägaren av den allmänna VA-anläggningen och den som ansvarar för drift och underhåll av den allmänna VA-anläggningen.
VA-installation	Ledningar och därmed förbundna anordningar som inte ingår i en allmän VA-anläggning, men som har ordnats för en eller flera fastigheters VA-försörjning och som är kopplade eller avsedda att kopplas till en allmän VA-anläggning.
Vattentjänster	Dricksvatten, spillvatten, dagvatten (gata/fastighet).
Verksamhetsområde	Det geografiska område inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller ska ordnas genom en allmän VA-anläggning.

Bilaga 1 VA-översikt

Allmänt om VA-översikten

Denna VA-översikt belyser nuläget för Söderhamns kommuns VA-försörjning. VA-översikten omfattar en beskrivning och en bedömning av VA-försörjningen inom och utanför det nuvarande kommunala verksamhetsområdet med fokus på det sistnämnda. VA-översikten utgör även ett underlag i det fortsatta arbetet med en VA-policy och en VA-handlingsplan.

Syftet med VA-översikten är att den ska utgöra underlag för den fortsatta planeringen, inte att den ska vara ett färdigt och komplett dokument av arbetet, men den bör ta upp det som är strategiskt relevant i kommunen.

Naturgivna förutsättningar

Miljökvalitetsnormer vatten

Bakgrund

År 2000 antog alla medlemsländer i EU det så kallade ramdirektivet för vatten, vilket innebär en helhetssyn och att ett systematiskt arbete för att bevara och förbättra kvaliteten i våra sjöar, vattendrag, kust- och grundvatten ska ske i alla medlemsländer. Alla vatten ska nå minst god status under perioden 2015–2027 och statusen får inte försämrats.

Målet med ramdirektivet för vatten är att minska övergödning, förebygga översvämningar, skydda grundvattnet och återställa vandringsvägar för fisk och andra organismer. Som en följd av vattendirektivet har vattenmyndigheterna beslutat om miljökvalitetsnormer för vatten och åtgärdsprogram som innebär åtaganden för kommunerna.

I förslaget till åtgärdsprogram som riktar sig till kommuner och myndigheter beskrivs de åtgärder som bedöms nödvändiga för att de beslutade miljökvalitetsnormerna ska uppnås i tid inom vattendistriktet. En av åtgärderna är att kommunerna behöver, i samverkan med länsstyrelserna, utveckla vatten- och avloppsvattenplaner, särskilt i områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status, god kemisk status eller god kvantitativ status.

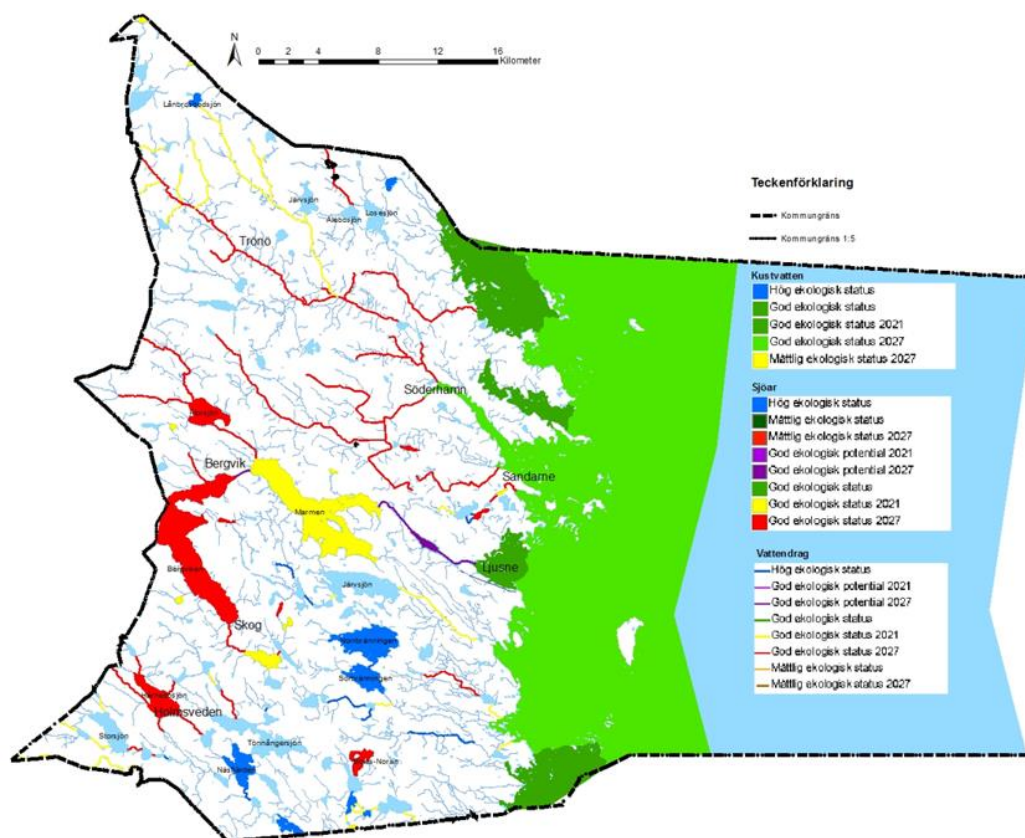
Information om statusklassning återfinns i VISS (VattenInformationSystem Sverige) vilket är en databas som utvecklats av länsstyrelserna, vattenmyndigheterna och Havs- och Vattenmyndigheten.

Statusklassning är en övergripande bedömning av hur vattnet mår (ekologisk status och kemisk status). Ekologisk status utgörs av bedömningar av

underliggande kvalitetsfaktorer så som till exempel fisk och syrgasförhållanden. Ekologisk status bedöms i en femgradig skala; hög, god, måttlig, otillfredsställande och dålig status.

Kemisk status uppnår antingen god eller ej god status. Klassningen av kemisk status görs utifrån beslutade gränsvärden på de EU-gemensamma prioriterade ämnena samt åtta övriga ämnen som regleras i andra direktiv.

Miljö kvalitetsnormer är bestämmelser om kraven på kvaliteten i vattnet och är styrande för myndigheter och kommuner. Miljö kvalitetsnormerna för Söderhamns ytvatten redovisas nedan. VA-översikten visar nuläget och gäller för förvaltningsperioden 2016-2021. Miljö kvalitetsnormerna revideras löpande. För senast uppdaterad information hänvisas till VISS Åtgärder enligt VA-planen genomförs alltid med beaktande av aktuell statusklassning i VISS.

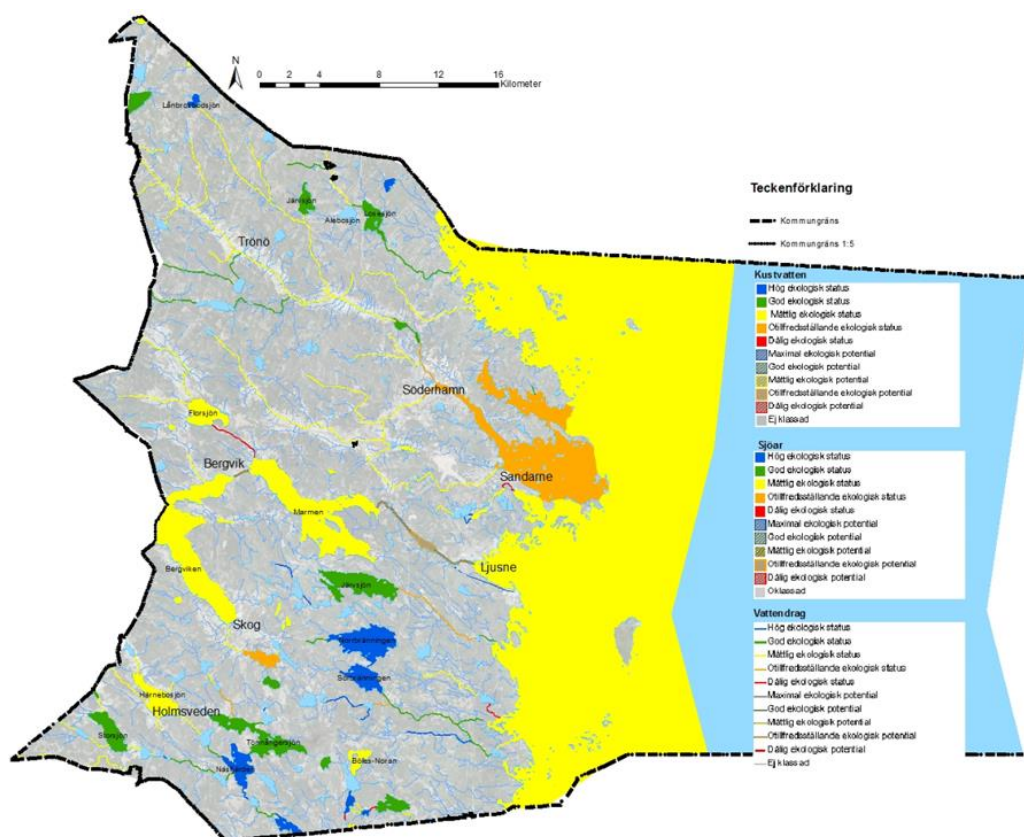
Figur 1. Miljö kvalitetsnormer för ytvatten Söderhamns kommun.

Kvicksilver och kvicksilverföreningar hanteras i en separat klassning (Kemisk status med överallt överskridande ämnen). Kvicksilverhalterna i fisk har övervakats i Sverige sedan tidigt sextiotal. En jämförelse mellan dessa data och det europeiska gränsvärdet visar att det inte finns några vattenförekomster i Sverige där uppmätta halter av kvicksilver ligger stabilt under det angivna gränsvärdet. Konsekvensen blir därför att inte en enda av Sveriges vattenförekomster som innehåller fisk klarar kravet för god kemisk status på grund av kvicksilver. Kemisk status är därför mest relevant att visa utan överallt överskridande ämnen med avseende på kvicksilver.

I följande kapitel sammanfattas statusen för Söderhamns kommuns yt- och grundvatten. Ytvattenstatus bedöms utifrån kemisk och ekologisk status. Grundvatten bedöms utifrån kemisk och kvantitativ status.

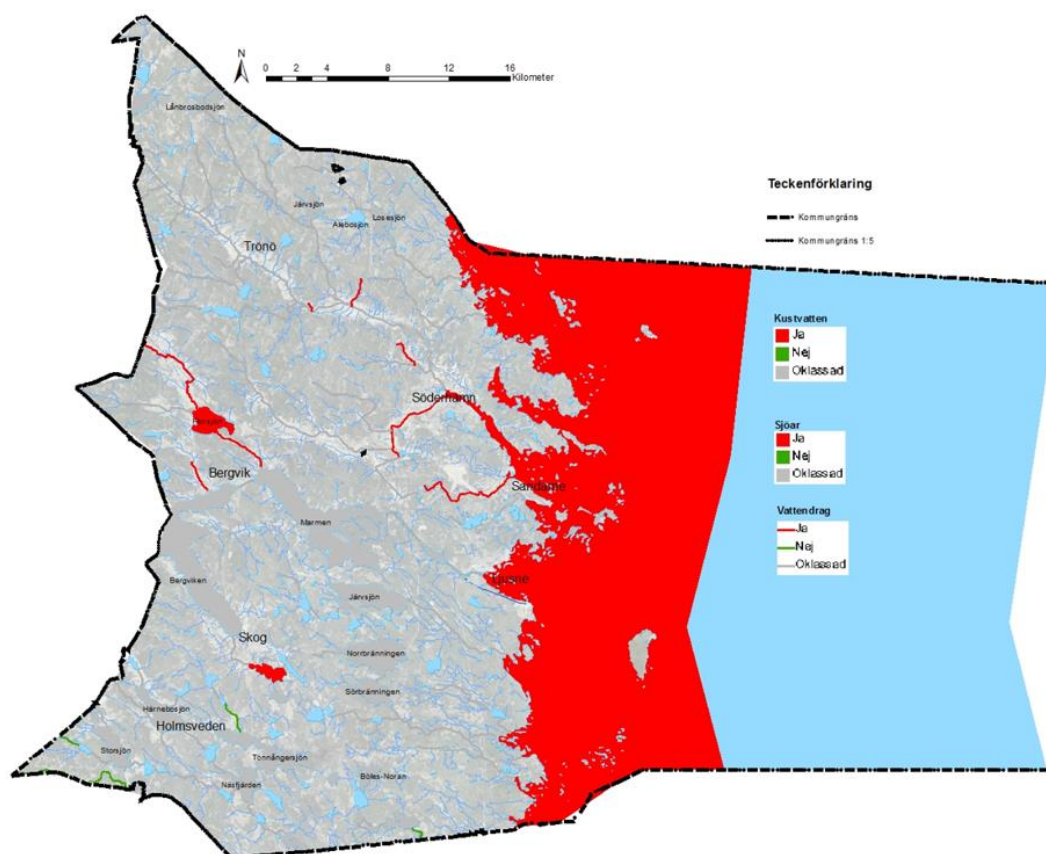
Kvalitet i ytvatten – hav, sjöar och vattendrag

De flesta kustvatten i Söderhamns kommun har måttlig ekologisk status. *Norrjärden, Söderhamns- och Sandarnefjärden* undantagna med otillfredsställande ekologisk status. De flesta mindre sjöarna har hög-god ekologisk status. Undantag är *Bastnässljön* som har otillfredsställande ekologisk status och *Florsjön* samt *Härnebosjön* som har måttlig ekologisk status. Även sjön *Böles-Noran* har måttlig ekologisk status, men till följd av hydromorfologiska kvalitetsfaktorer samt allmänna fysikaliska-kemiska förhållanden. De största sjöarna, *Bergviken* och *Marmen*, har båda måttlig ekologisk status. Flertalet ytvattendrag har måttlig ekologisk status. Endast ett fåtal har hög-god ekologisk status. Det är samtidigt relativt många vattenförekomster i kommunen som inte är statusklassade. Se nedan *Ekologisk status för ytvatten*. Samtliga kartor gäller för förvaltningsperioden 2016-2021 (se aktuella statusklassningar på viss.lansstyrelsen.se).

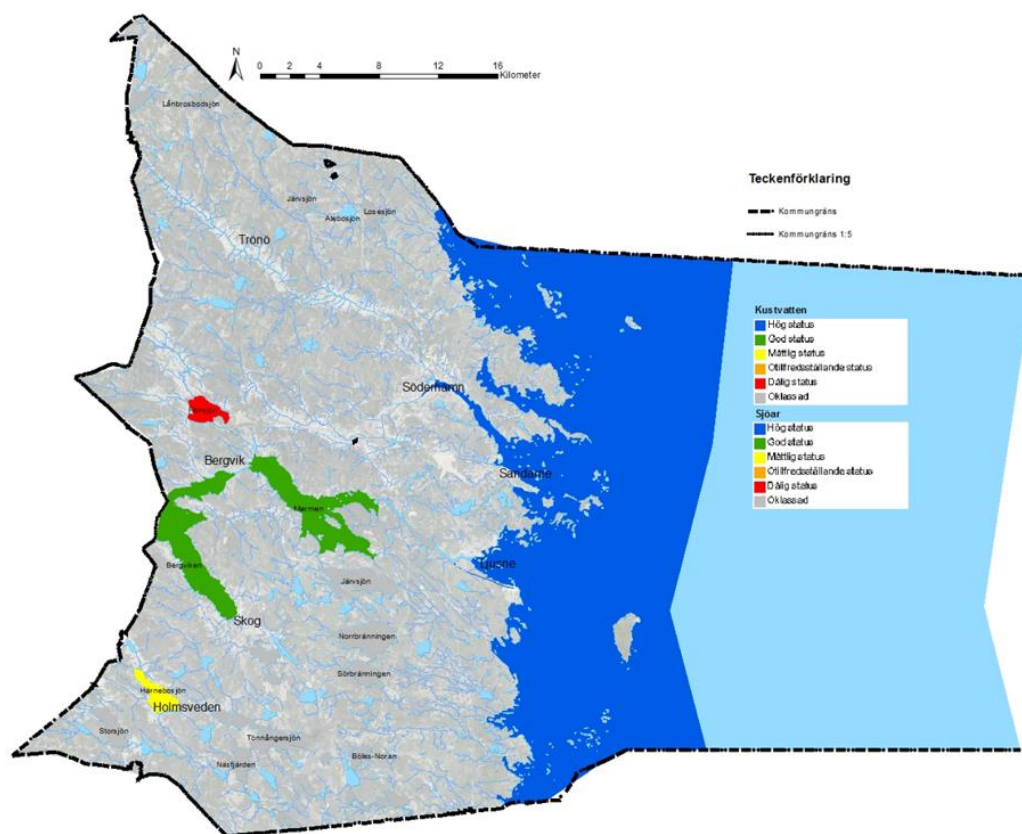
Figur 2. Ekologisk status för ytvatten Söderhamns kommun för förvaltningsperioden 2016-2021 med statusklassningar som gällde april 2019.

Samtliga kustvatten har övergödningsproblematik, liksom några vattendrag och sjöarna *Florsjön* och *Bastnässjön*. Sjöarna liksom de flesta vattendrag som har övergödningsproblematik är belägna inom jordbruksområden, se nedan *Ytvatten med övergödningsproblematik*. Samtliga kartor gäller för förvaltningsperioden 2016-2021 (se aktuella statusklassningar på viss.lansstyrelsen.se).

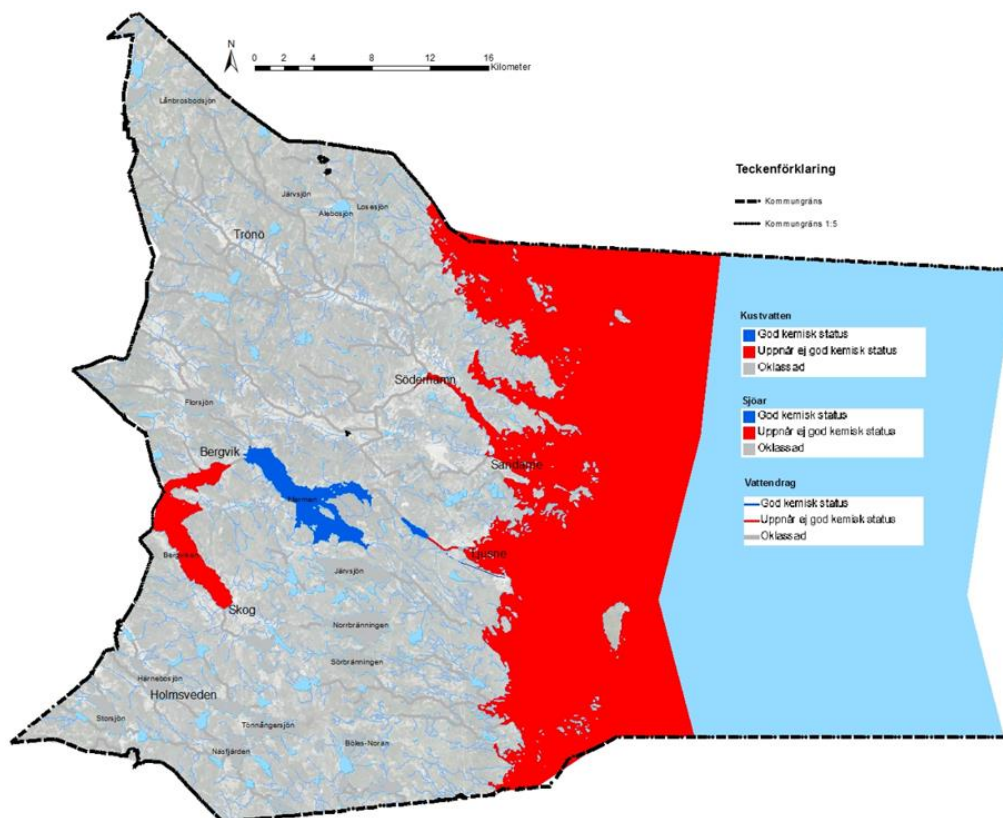
Figur 3. Ytvatten med övergödningsproblematik Söderhamns kommun.

Syrgasförhållanden är en kvalitetsfaktor som ingår i bedömningen av ekologisk status och är generellt intressant att koppla till avloppsproblematik. I Söderhamns kommun är det endast *Florsjön* som har dålig status med avseende på syrgasförhållanden, medan *Härnebosjön* har måttlig syrgasstatus, se nedan *Status syrgasförhållanden för sjöar och kustvatten*.

Figur 4. Status syrgasförhållanden för sjöar och kustvatten i Söderhamns kommun.

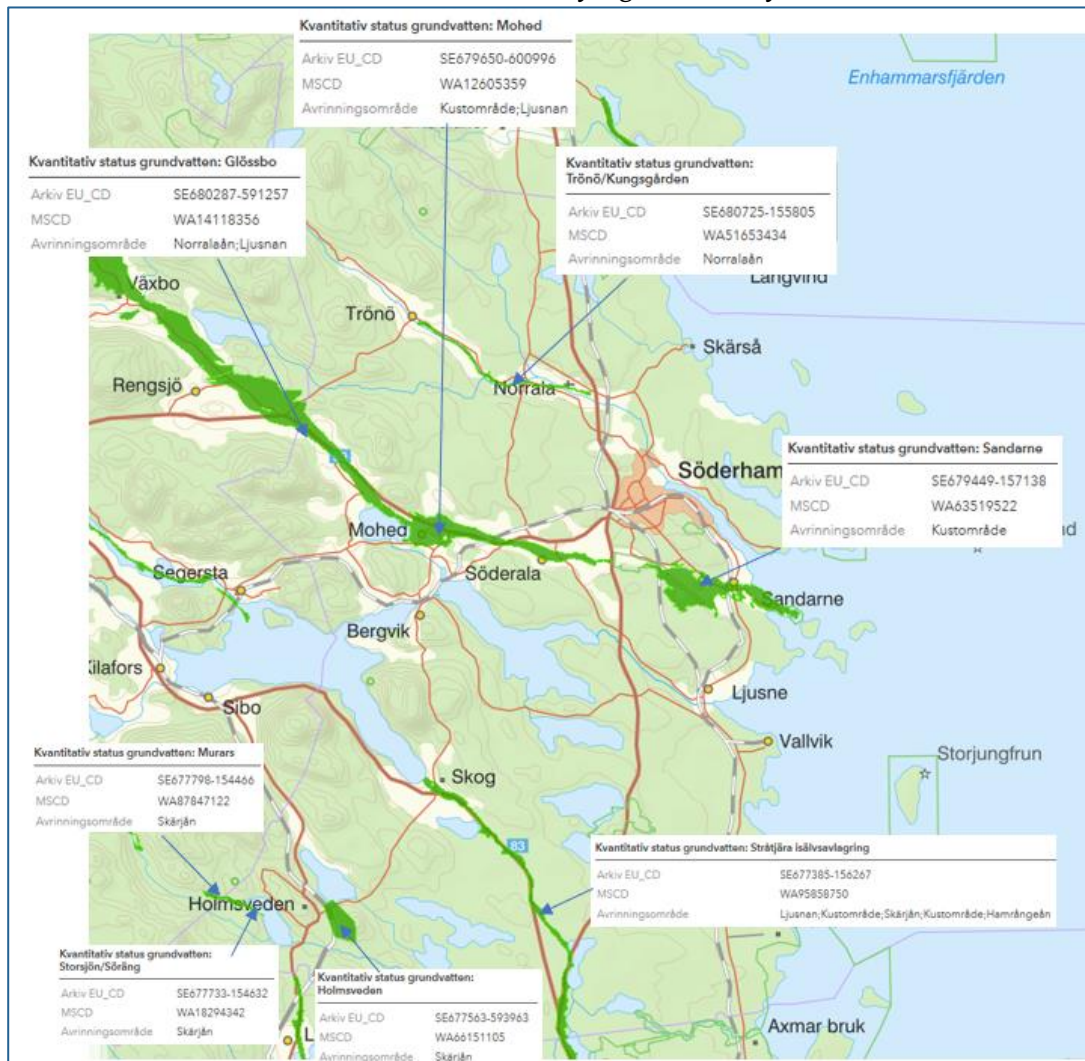
Inget kustvatten i Söderhamns kommun uppnår god kemisk status. Av de klassade sjöarna uppnår *Bergviken* ej god kemisk status. Se nedan *Kemisk status utan* överallt överskridande ämnen för vattendrag, sjöar och kustvatten.

Figur 5. Kemisk status *utan* överallt överskridande ämnen för vattendrag, sjöar och kustvatten i Söderhamns kommun.

Kvalitet i grundvatten

De identifierade och klassade grundvattenförekomsterna *Trönö/Kungsgården*, *Ljusnanåsen-Glössbo/Mohed*, *Sandarne*, *Stråttjärns isälvsavlagring* och *Murars sand- och grusförekomst* samt *Holmsveden* och *Storsjön/Söräng* i kommunen har alla god kvantitativ status. Se nedan *Kvantitativ status för grundvattenförekomster*.

Figur 6. Kvantitativ status för grundvattenförekomster i Söderhamns kommun enligt förvaltningscykel 3.

Grundvattenförekomsterna uppnår god kemisk grundvattenstatus status med undantag av *Mohed* (läge Ålsjön) och *Sandarne* som har otillfredsställande status. *Mohed* har otillfredsställande kemisk status på grund av att växtbekämpningsmedelsrester konstaterats. *Sandarne* uppnår ej god status på grund av förekomst av PFAS (högfluorerande ämnen).

Övriga känsliga sjöar och vattendrag

Ålsjön och Söderalaån har pekats ut som känsliga sjöar och vattendrag. Båda har klassningen måttlig ekologisk status. I Söderalaån finns dessutom en övergödningsproblematik främst beroende av att ån flyter igenom ett odlingslandskap. Närområdet/svämplanet utgörs av aktivt brukad mark där funktionella kantzoner till stor del saknas.

Strandbadvatten

I nedanstående tabell sammanfattas de badplatser i Söderhamns kommun där provtagning sker. Vid nedanstående badplatser har provtagning gjorts under många år. Provtagning har visat att badvattenkvaliteten överlag är bra.

Tabell 1. Badplatser där provtagning sker.

Badplats	Recipient	Typ av badplats	Huvudman	Övrigt/Risker
Badkullen (Bergvik)	Bergviken	Strandbad	Annan	
Bocksjön	Bocksjön	Strandbad	Söderhamns kommun	
Florsjön	Florsjön	Strandbad	Söderhamns kommun	
Färssjön	Färssjön	Strandbad	Söderhamns kommun	
Härnebo-badet	Härnebosjön	Strandbad	Söderhamns kommun	
Långbo-badet	Storsjön	Strandbad	Söderhamns kommun	
Skogsand	Bergviken	Strandbad	Söderhamns kommun	Bakteriehalter - något över riktvärdet för tjänlig badvattenkvalitet har förekommit vid enstaka provtagnings-tillfällen.
Stenö havsbad	Lötviken	Strandbad (saltvatten)	Söderhamns kommun	
Storsands havsbad	Midsommar-fjärden	Strandbad (saltvatten)	Söderhamns kommun	
Storsjön (Trönö)	Storsjön	Strandbad	Söderhamns kommun	
Vallviks havsbad	Ljusnefjärden	Strandbad (saltvatten)	Söderhamns kommun	

Badplatserna är utmärkta på nedanstående karta.

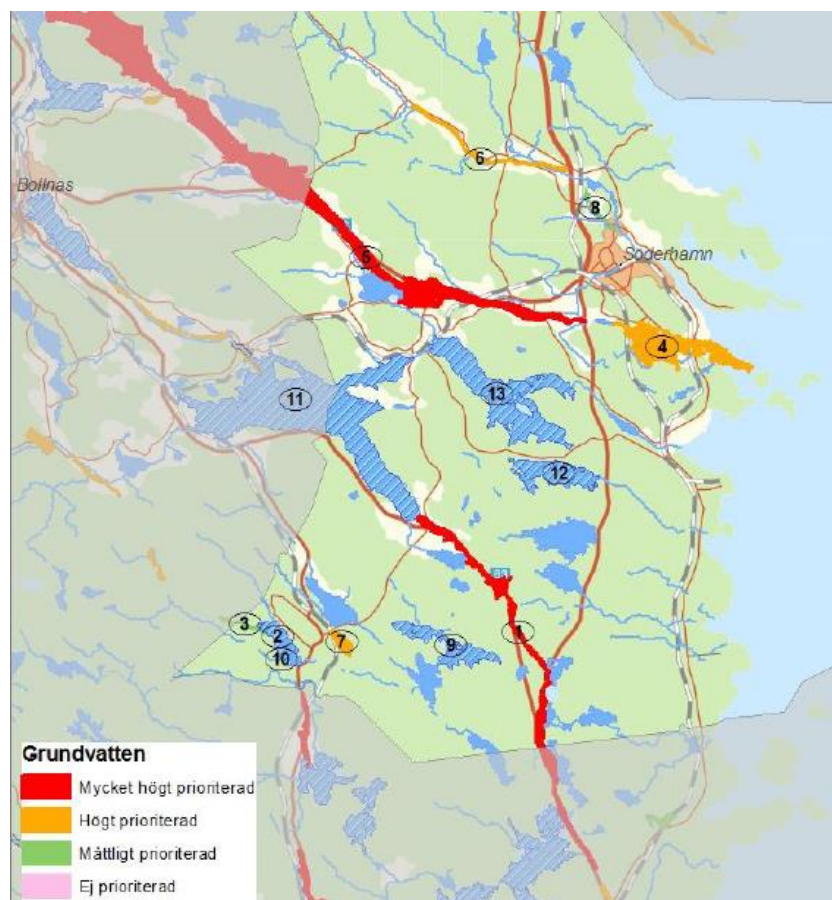
Figur 7. Badplatser i Söderhamns kommun.

Grundvattenresurser

Inom Söderhamns kommun finns de största grundvattentillgångarna i de stora isälvsavlagringarna, det vill säga i grusåsarna. Grundvattenresurserna är dessutom väl kartlagda av Sveriges geologiska undersökning (SGU).

I Länsstyrelsen Gävleborgs regionala vattenförsörjningsplan (2015:4) har vattenresurserna prioriterats enligt en fyrgradig skala; mycket högt prioriterad (1), högt prioriterad (2), måttligt prioriterad (3) och ej prioriterad (4). Nedan redovisas de identifierade och klassade grundvattenresurserna i Söderhamns kommun.

1	Isälvsavlagring Stråttjära/Häckelsäng	9	Tönnångersjön
2	Sand- och grusförekomst Storsjön/Söräng	10	Storsjön/Söräng
3	Sand- och grusförekomst Murars	11	Bergviken
4	Sand- och grusförekomst Sandarne	12	Järvsjön
5	Ljusnanåsen - Växbo/Mohed	13	Marmen
6	Isälvsavlagring Trönö/Kungsgården		
7	Holmsveden grundvatten i berg		
8	Haga/Borg grundvatten i sand och grus		

Figur 8. Vattenresurser i Söderhamns kommun från Vattenförsörjningsplan för Gävleborgs län.

I Söderhamns kommun är **Ljusnanåsen-Växbo/Glössbo/Mohed** en av Länsstyrelsen Gävleborg mycket högt prioriterad grundvattenresurs, klass 1.

Ljusnanåsen Växbo/Glössbo/Mohed är den största isälvsavlagringen och sträcker sig tvärs över hela länet genom kommunerna Ljusdal, Bollnäs och Söderhamn. Åsen sträcker sig centralt i kommunen från gränsen till Bollnäs kommun i väster till Enskär vid kusten.

Åsen är den viktigaste resursen för vattenförsörjningen i kommunen. Grundvattenförekomsten delas med Bollnäs kommun. Söderhamns kommun har sin huvudförsörjning i åsens västra magasin med de tre täkterna *Ålsjön, Kinstaby* och *Mohed*. Dessa försörjer *Söderhamn, Sandarne, Norrala, Skärså, Trönö, Marma, Bergvik, Vansätter, Mo* och *Söderala*.

Outnyttjade grundvattentillgångar i kommunen kan ses som alternativa vattentäkter för framtida behov. Från *Florsjön* till kommungränsen vid *Glössbo* är det västra grundvattenmagasinet i åsen helt utnyttjat i den kommunala vattenförsörjningen. Detta framstår som det område inom kommunen med de allra största utnyttjade grundvattenmängderna.

Det är av största vikt att skydda vattentäkterna och grundvattenresurserna i hela *Ljusnanåsen* mot exploatering och föroreningar.

Vid vattentäkten *Kinstaby* har skyddsåtgärder vidtagits avseende föroreningar på grund av utsläpp vid eventuell trafikolycka. Skyddsåtgärderna består av tätning av diken för att förhindra infiltration av förorening ned till grundvattnet och uppbyggnad av skyddsvallar för att hålla kvar fordon inom skyddat område, samt två delsträckor med högkapacitetsräcken där plats inte funnits för skyddsvallar. Vägdagvatten samlas upp i dräneringsledningar som leds till en oljeavskiljare, varefter vattnet släpps ut i ett åkerdike som leder till *Bergåån*. Genom den tekniska skyddsåtgärden leds även vägsalt bort från vattentäkten.

Riksväg 50 (Söderhamn – Bollnäs) samt väg 588 vid passage av *Ljusnanåsen* innebär betydande risk för förorening. Skyddsåtgärder bör vidtas så att risken minimeras.

Även ***Stråtjärä isälvsavlagring*** är en av Länsstyrelsen Gävleborg mycket högt prioriterad grundvattenresurs, klass 1. *Stråtjärä isälvsavlagring*, som sträcker sig från sjön Bergviken vid Stråtjärä till Tönnebro i kommunens södra del, är den näst största isälvsavlagringen i kommunen. Resursen nyttjas i liten grad för den kommunala vattenförsörjningen vid Stråtjärä.

Grundvattentäkten i *Stråtjärä* är påverkad av vägsalt enligt VISS. I ett led för att kunna utföra någon form av åtgärd för att minska påverkan gjorde Trafikverket en kartläggning av infiltrationsbenägenheten längs väg 83 vid grundvattenmagasinets sträckning. En riktad insats där kartläggningen visade att infiltrationsbenägenheten var som störst har genomförts av Trafikverket. Åtgärden har visat sig ha en positiv effekt på påverkan från vägsalt vid uttagsbrunnen för Stråtjärä råvattentäkt.

Trönö/Kungsgården isälvsavlagring ligger norr om Söderhamn och är en av Länsstyrelsen Gävleborg högt prioriterad grundvattenresurs, klass 2. *Norrålaåsen* är förhållandevis liten med mestadels små uttagsmöjligheter men är ändå av lokal betydelse för vattenförsörjningen. Nedlagda kommunala grundvattentäkter finns vid *Haga* och *Källene*.

Sandarne, klass 3, en sand- och grusförekomst i *Ljusnanåsen* som sträcker sig från en grundvattendelare i deltat vid Söderhamns flygplats ut till kusten.

Inom förekomsten finns en motorsportanläggning belägen som kan påverka grundvattenförekomsten främst via infiltration av förorenat dagvatten. Grundvattnet är även påverkat av föroreningar, främst i form av PFAS (högfluorerande ämnen) och som kan härledas till brandövningsplatser och övningar under perioden då det var aktivitet vid flygflottiljen. Ingen vattentäkt finns i anslutning till detta område idag, men resursen kan i framtiden behövas som reservvattentäkt. Det är därför viktigt att åtgärder vidtas för att minska risken för spridning av förekommande PFAS-förorening.

Holmsveden i södra delen av kommunen består av grundvatten i berg och är en högt prioriterad grundvattenresurs, klass 3.

Murars sand- och grusförekomst lokalt benämnd *Lingboåsen* är en måttligt prioriterad grundvattenresurs, klass 3, som sträcker sig genom kommunens sydvästligaste del ner mot *Storsjön*. Grundvattenförekomsten delas med Bollnäs kommun. Avlagringens geografiska läge i kommunen är sådant att grundvattenmagasinet inte idag utnyttjas i den kommunala vattenförsörjningen.

Vattenskyddsområden

Samtliga sex kommunala vattentäkter har vattenskyddsområden med tillhörande föreskrifter. Dessa är dock äldre och det finns ett behov av översyn av gällande skyddsområden med skyddsföreskrifter för en anpassning till rådande förhållanden och riktlinjer gällande vattenskydd.

Arbete med uppdatering av skyddsområden och tillhörande skyddsföreskrifter har påbörjats. Det arbete som genomförts avseende revidering av vattenskyddsområdet för Järvsjön har avslutats i och med vägvalsbeslut att samhällena Ljusne och Vallvik framgent ska försörjas med grundvatten från Ljusnanåsen. Revidering av Holmsvedens vattentäkt pågår och övriga vattenskyddsområden kommer att revideras varefter.

Samverkan med Bollnäs kommun är viktigt vid revidering av skyddsområden och skyddsföreskrifter där grundvattenförekomsten delas av kommunerna. Detta gäller främst Ljusnanåsen-Växbo/Glössbo/Mohed.

Vad gäller de enskilda större gemensamma vattentäkterna i kommunen så finns inga lokala föreskrifter framtagna för täkterna. Det finns ett behov av att ta fram

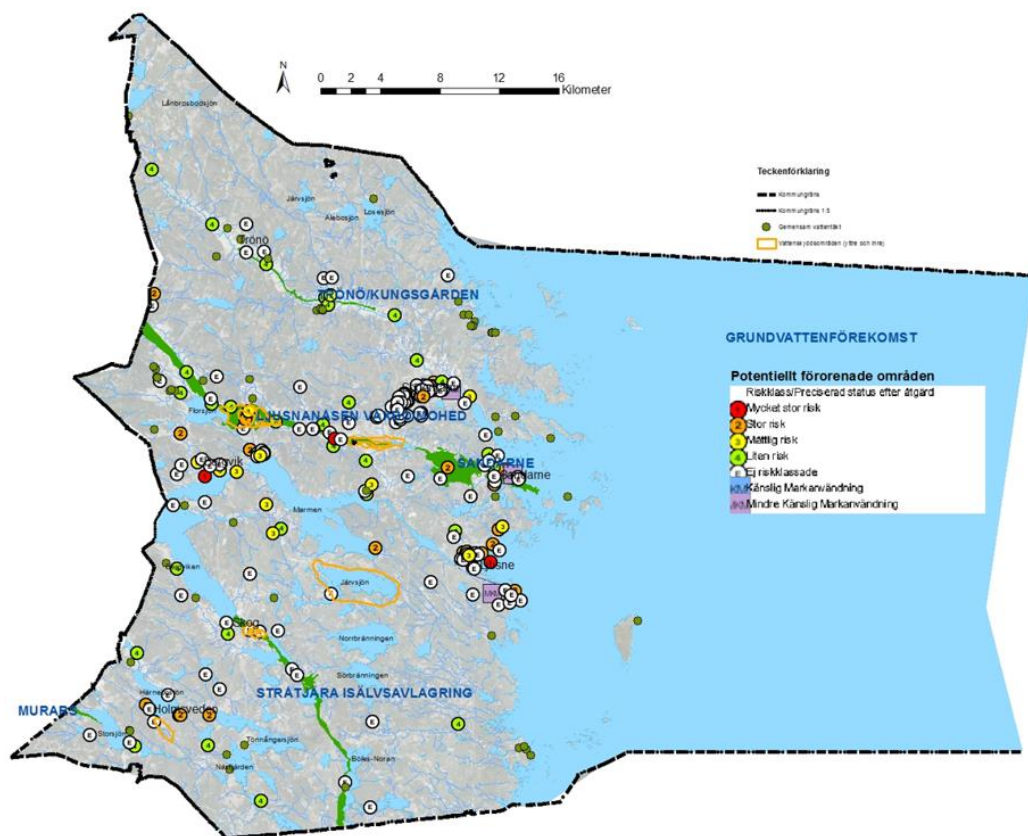
föreskrifter för åtminstone några av de större enskilda gemensamma vattentäkterna.

Risk för påverkan på yt- och grundvatten

Förorenade områden och miljögifter

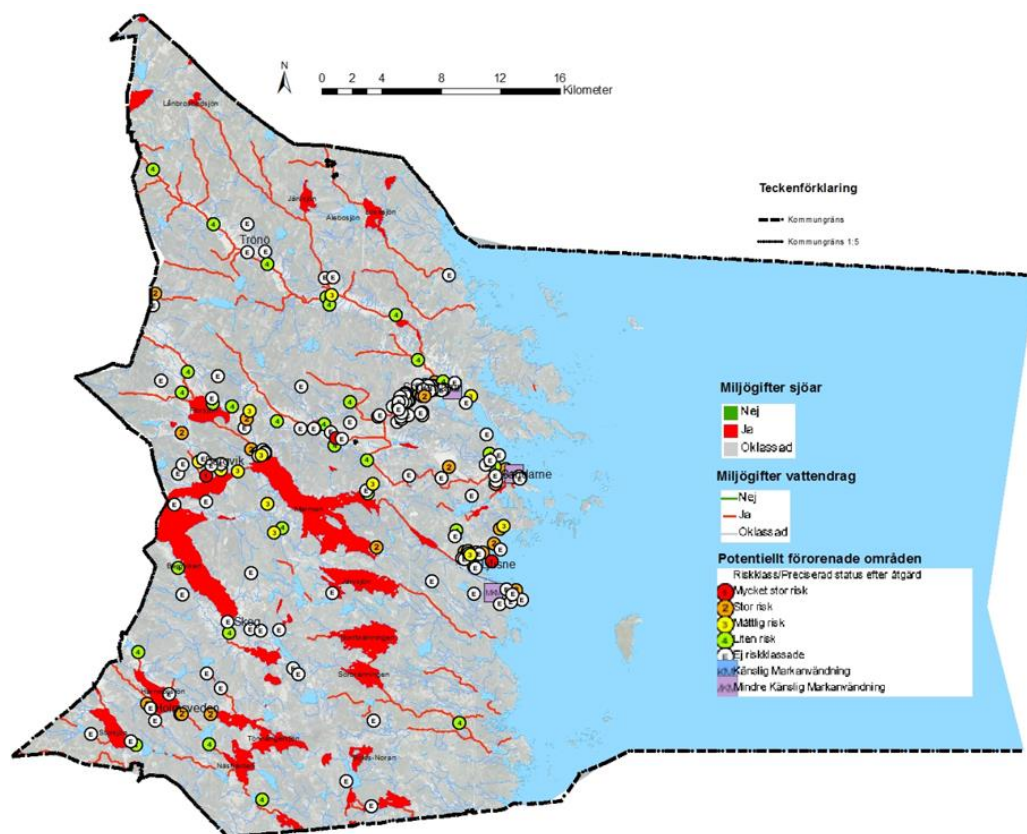
Potentiella och konstaterade förorenade områden utifrån Länsstyrelsens efterbehandlingsdatabas redovisas nedan i förhållande till yt- och grundvattenförekomster. Ett förorenat område kan bestå av mark, grundvatten, ytvatten, sediment eller byggnader.

Se nedan *Potentiellt förorenade områden i förhållande till våra grundvattenförekomster*. Även vattenskyddsområdena är inlagda på nedanstående karta.

Figur 9. Potentiellt förorenade områden i förhållande till Söderhamns kommuns grundvattenförekomster.

Se nedan *Potentiellt förorenade områden och status miljögifter i sjöar och vattendrag.*

Figur 10. Potentiellt förorenade områden och status miljögifter i sjöar och vattendrag.

Avloppsvatten

I kommunen finns sju kommunala anläggningar för rening av avloppsvatten. Granskär, Källskär och Ljusne är belägna vid *kusten*. Marma vid *Marmen* och Stråtjärna vid Bergviken, Holmsveden vid *Härnebosjön* samt Trönö vid *Trönöån*.

Dagvatten

Påverkan på vattendrag av förorenat dagvatten och ytavrinning rör främst Norralaån och Söderhamnsån. Norralaån påverkas av dagvatten från motorväg E4 och avrinning från jordbruksmark. Söderhamnsån är påverkad av avrinning från jordbruksmark, men även från hårt trafikbelastade vägar i de centrala delarna av Söderhamn.

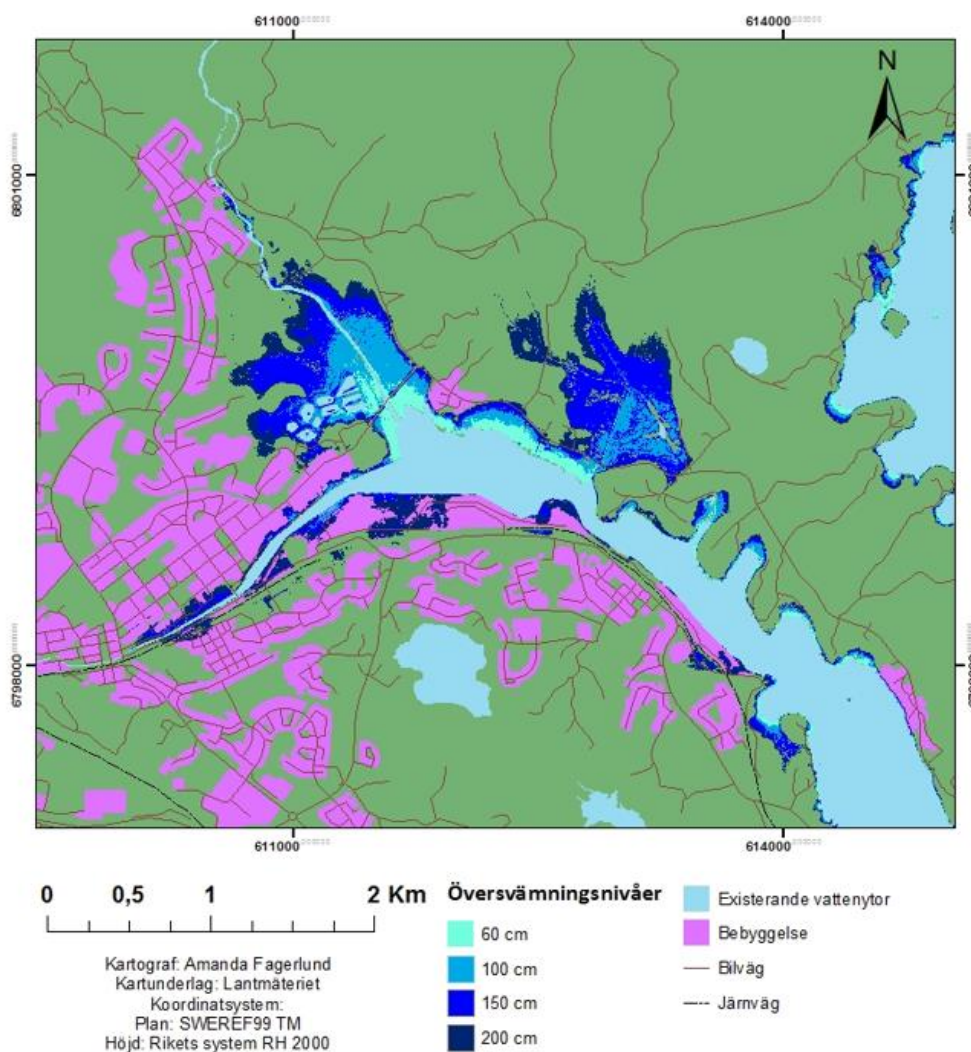
Den mest dagvattenpåverkade sjön i kommunen är sannolikt Färssjön, där det sker snabb avrinning från gator och hårdgjorda parkeringsuppfarter i omkringliggande bostadsområden. Färssjön ligger strax öster om Söderhamns tätort.

Grundvattenförekomsterna *Ljusnanåsen-Växbo/Glössbo/Mohed* samt *Stråtjärna* isälvsavlagring påverkas båda av dagvatten från vägar i form av E4 och väg 50 respektive väg 83. Det finns risk för tillförsel av salt och föroreningar i samband med trafikolycka, till grundvattnet från väg dagvattnet.

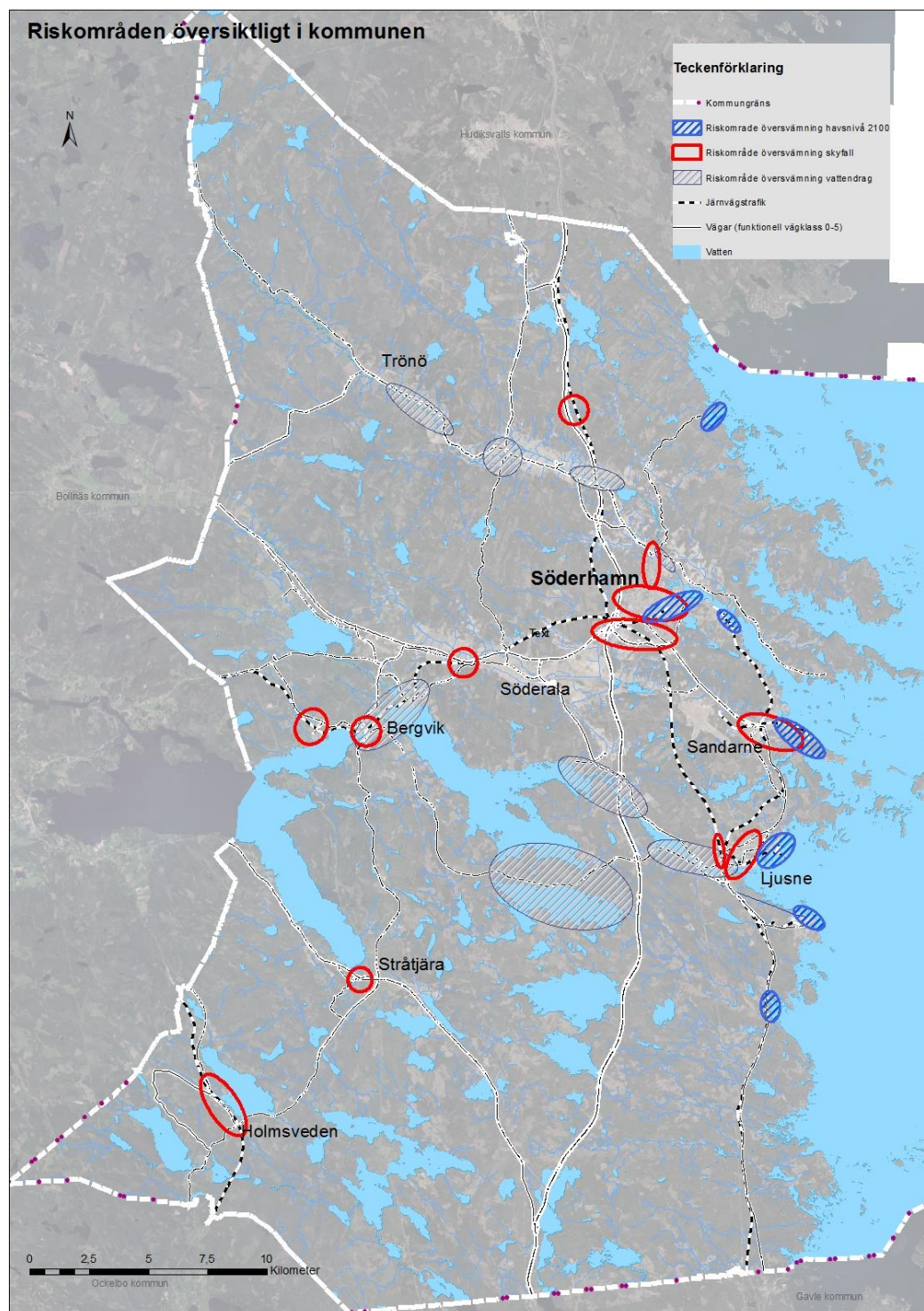
Översvämningsrisker

Klimatförändringar med stigande havsnivåer och ökad nederbörd som följd innebär risk för översvämning i Söderhamns kommun. Förutom befintlig bebyggelse kan även VA-infrastrukturen påverkas. Styvjebäcken är ett vattendrag i den norra delen av kommunen där översvämning till följd av extrem nederbörd (kategoriseras som 1000-årsregn) medfört stora konsekvenser för bostadsområdena i området.

Havsnivåerna i Söderhamns kommun kommer att stiga. Generellt bör därför planeringen av strandnära områden präglas av tillräckliga säkerhetsmarginaler och markens lämplighet måste utredas mer detaljerat inför detaljplaneläggning. I de detaljerade utredningarna behöver även hänsyn tas till risk för erosion och vinduppstuvning, dvs högre vattenstånd till följd av höga vindhastigheter.

Figur 11. Bedömda översvämningsnivåer vid klimatförändringar för år 2010-2100 i centrala Söderhamn.

Figur 12. Bedömda riskområden för översvämning i kommunen med avseende på havsnivå, skyfall och flöden i vattendrag.

Befintlig bebyggelse och infrastruktur ligger troligen inte i risk för att översvämmas inom de närmsta 100 åren. Däremot kan VA-infrastrukturen samt enskilda vatten- och avloppsanläggningar i vissa områden vara i riskzon för översvämning när det gäller nivåhöjningar i sjöar och vattendrag främst i samband med skyfall eller långvariga regn. Elförsörjningen till VA-anläggningarna är känslig.

Datum
2021-10-22

Diarienummer
KS 2015-00099

Klimatförändringar i form av större och intensivare nederbördstillfällen ställer höga krav på avledning och omhändertagande av dagvatten. Ökade nederbördsmängder kan komma att innebära nya krav på dimensionering av ledningsnätet för att inte dramatiskt öka antalet översvämningar i tätbebyggda områden. Klimatförändringar innebär även ökad belastning på befintliga ledningssystem, med ökad risk för skador. Att öka maxkapaciteten i de befintliga ledningssystemen är tekniskt, praktiskt och ekonomiskt krävande.

På sikt ökar alltså risken för översvämningar på grund av höjd havsnivå och ökad årsnederbörd som medför ökad tillrinning till sjöar och vattendrag. Risken för skador är störst i kommunens låglänta områden. Ökade nivåer i recipienter innebär en minskad flödeskapacitet då avloppsledningar riskerar att dämmas upp. Översvämningensrisken kan då även öka i bebyggda områden. Det finns också risk för att vatten från recipienter tränger in via bräddutlopp och ger en ökad belastning på reningsverk.

Riskbedömningar finns gjorda för *Kinstaby* och *Ålsjöns* vattentäkter. I *Ålsjön* finns viss risk för infiltrering av ytvatten från *Söderalaån*.

Framtida utveckling

Befolkning

I Söderhamn minskade kommunen från en nivå på ca 32 000 invånare år 1976 till drygt 25 000 invånare 2013. De senaste åren har befolkningen sakta börjat öka med ca 50 personer per år. En förutsättning för en framtida befolkningsökning är att nya bostäder byggs.

Utöver den centrala kommunen som har en tydligt positiv befolkningsutveckling förväntas även kommunens andra och tredje största tätorter (Ljusne och Sandarne) att öka sin befolkning något. Befolkningen i de norra, västra och sydvästra kommundelarna är tydligt fallande.

I början av 2018 bestod Söderhamns befolkning av 25 782 personer. Både in- och utflyttning har varit hög de senaste åren som följd av global migration. Inom några år förväntas Söderhamns kommun återgå till normala nivåer vad gäller in- och utflyttning. Befolkningen i Söderhamns kommun förväntas vara stabil kring 25 000 personer de närmsta 20 åren.

Bebyggelse

Befintlig bebyggelse

Söderhamns stad har successivt utvecklats som en kustnära småstad med fler olika sorters boende. I Söderhamn finns idag fler småhus än lägenheter i flerbostadshus. Sammantaget finns det ca 13 000 bostäder i kommunen, varav ca 7 400 är småhus.

Inom kommunen finns också ett stort antal fritidshus (ca 3 600). Antalet fritidshus har stadigt ökat under den senaste tioårsperioden. Däremot bedöms inte permanentningen av fritidshus vara så stor att den ökar bostadsbeståndet. Söderhamns kommun har en ambition att utanför centrala Söderhamn vara en landsbygd med levande lokalsamhällen. Fyra samhällen, *Trönö*, *Bergvik*, *Holmsveden*- och *Stråtjärabygden* samt *Ljusne* fungerar som kommundelscentrum. Ny bebyggelse på landsbygden bör koncentreras främst kring de fyra kommundelscentrumen.

Fritidshus med inslag av permanenta hus, dominerar hela kuststräckan och stora delar av skärgården. Den helt övervägande delen är uppförd utanför detaljplan och en mycket stor del på arrenderad kommunägd mark. I många fall har stränderna tagits i anspråk.

Planerad bebyggelse

I kommunens förslag till bostadsförsörjningsprogram konstateras att det finns ett behov av nyproduktion om 500 lägenheter under den närmaste 10-årsperioden. Söderhamns kommun har därför tagit fram ett *Bostadsförsörjningsprogram* för perioden 2017–2026.

Fler blir äldre i Söderhamn och det finns en stor efterfrågan på moderna och tillgängliga lägenheter i centrala Söderhamn, men även i utpekade kommundelscentrum.

Kommunen bygger inga bostäder, men har en viktig roll i att skapa goda förutsättningar genom en effektiv planprocess och en aktiv markpolitik.

Söderhamns bostadsförsörjningsprogram ska vara vägledande och hållas aktuellt för att tillgodose attraktiva bostäder och boendemiljöer för alla invånare. Nedan sammanfattas riktlinjer och utgångspunkter som påverkar var bostäder kommer att byggas vilket i sin tur påverkar de kommunala VA-systemen.

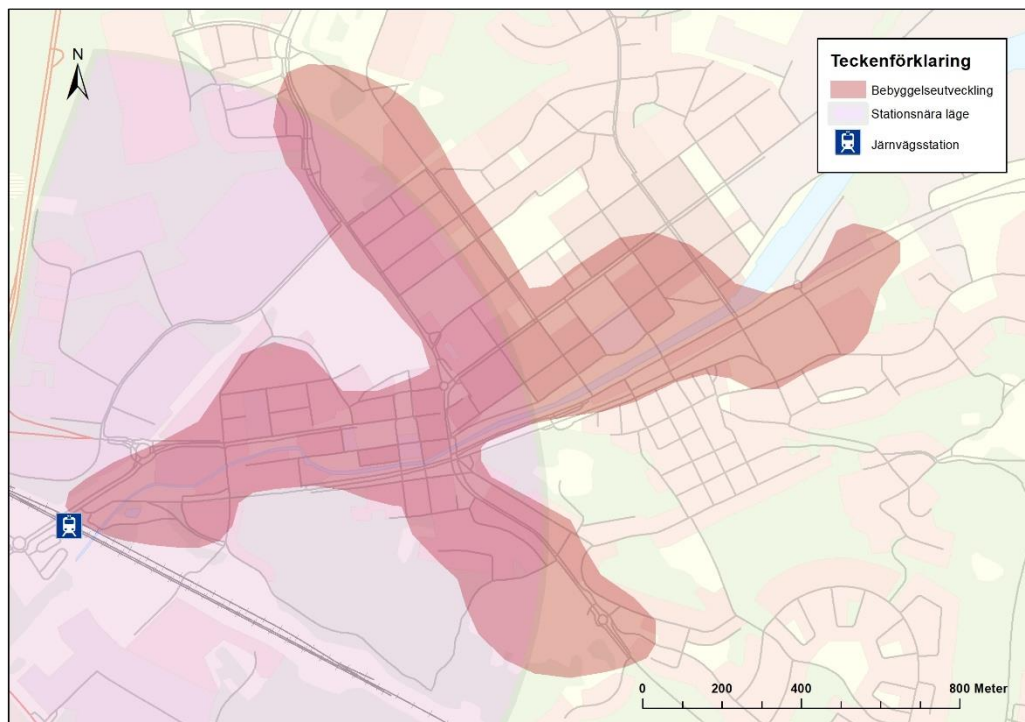
- Nyproduktion av bostäder ska i första hand ske i de områden som är planlagda i aktuella planprogram och översiktsplaner
- Kommunen ska skapa förutsättningar för en mångfald av bostadstyper och upplåtelseformer
- Möjlighet att bo kvar i sin kommundel ska finnas även när behov och önskemål förändras

De områden där det byggs är inom centrala Söderhamn samt längs med kusten.

När kommunen växer är det viktigt att se till att kompletterande och eventuell ny bebyggelse kan ansluta sig till det kommunala VA-nätet. För att skydda den oexploaterade kusten är det ett allmänt intresse att ny bebyggelse ansluter till befintliga bebyggelsegrupper. Genom att koncentrera bebyggelse erhålls även möjlighet att utveckla och nyttja befintlig teknisk infrastruktur däribland för vatten och avlopp.

Förtätningar i redan befintlig bebyggelse är oftast det mest samhällsekonomiska alternativet när nya bostäder planeras. Norra staden är ett exempel på område där nya bostäder kan byggas utan att belasta VA-nätet med stora investeringar.

I **centrala Söderhamn** bör förtätning av bostäder koncentreras i första hand till stadsdelens centrum alternativt som komplement i befintliga bostadskvarter. Detaljplanelagd park- och naturmark ska undvikas för bostadsexploatering.

Figur 13. Bebyggelseutveckling i centrala Söderhamn (Översiktsplanen Söderhamns kommun 2040)

De större exploateringsområden som är på gång i kommunen är främst kopplade till planprogrammen för Söderhamnsporten och ”Utveckling av Söderhamns centrum”.

Syftet med planprogrammet för centrum är att utreda förutsättningar och lägga grunden för den framtida stadsutvecklingen i Söderhamn.

Syftet med planprogrammet för Söderhamnsporten är att utreda förutsättningarna för att omvandla området till en hållbar och levande stadsdel där sambandet mellan resecentrum och stadskärnan ska beaktas och stärkas samt att återskapa intresset för området och belysa dess utvecklingspotential som en stark utvecklingsnod.

Figur 14. Utbredningsområde för planprogram Utveckling av Söderhamns centrum.

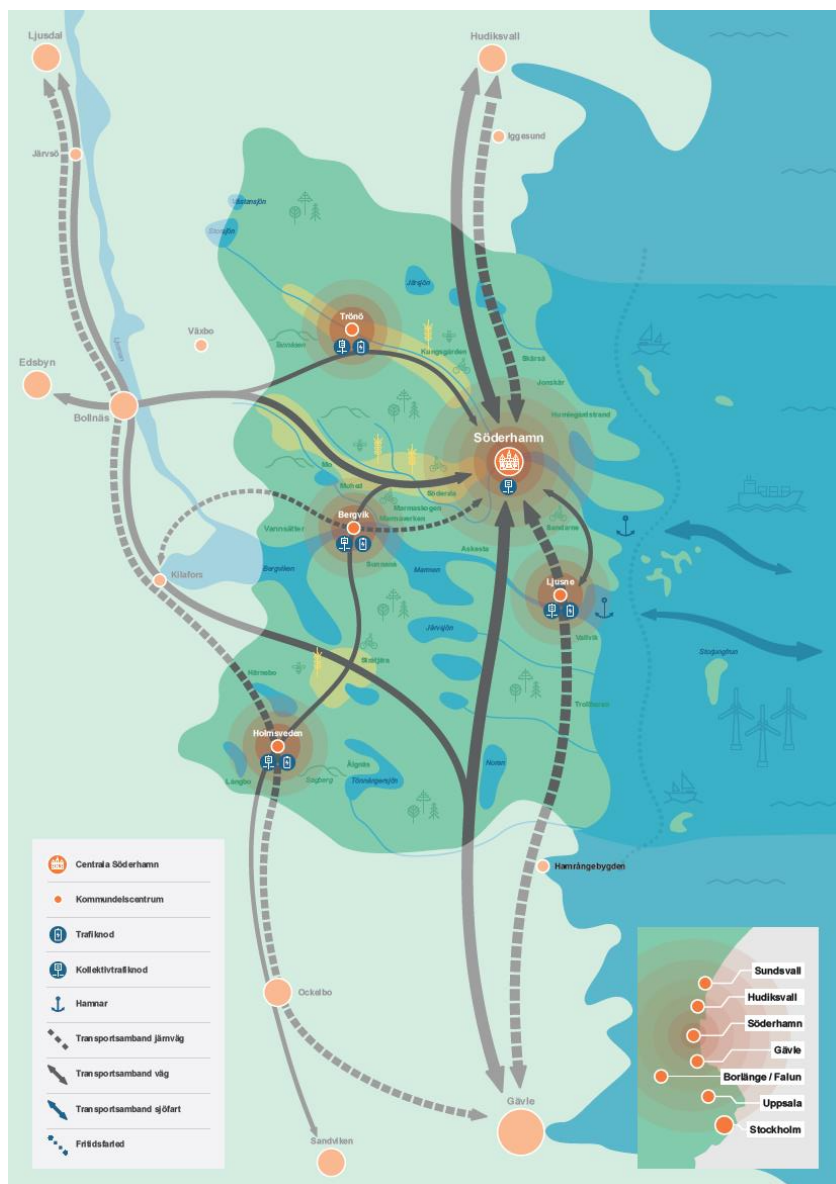

Figur 15. Utbredningsområde för planprogram Söderhamnsporten.

Övriga detaljplanelagda exploateringsområden som är aktuella är Sandviksudden i inre delen av Söderhamnsfjärden samt inom i Nya Översiktsplanen utpekade större sammanhängande områden för verksamheter som inte bör blandas med bostäder. I områdestypen ingår industriområden, anläggningar för transporter och externa handelsområden.

I **Söderhamns omland** bör bebyggelseutveckling ske i anslutning till befintlig bebyggelse. Det bör säkerställas att vid en utbyggnad av omlandet ska fastigheter kunna ansluta sig till det kommunala VA-nätet.

På **landsbygden** ska utveckling i form av ny bebyggelse, verksamheter, i första hand koncentreras till de fyra kommundelscentran i Trönö, Bergvik, Holmsveden- och Stråtjärabygden samt Ljusne.

Figur 16. Utvecklingsstrategi för Söderhamns kommun (Översiktsplanen Söderhamns kommun 2040).

Bebyggelseutveckling i skärgården och kustnära lägen

I skärgården och kustnära lägen ska friluftsliv prioriteras framför ny fritidsbebyggelse och skogsbruk. Fritidsbebyggelse i kustnära läge ska koncentreras till befintliga fritidshusområden och vara detaljplanelagd. Bebyggelsereserven i befintliga detaljplaner ska utnyttjas.

Trycket på strandnära områden ökar och många vill bygga nytt, förtäta eller omvandla fritidshuset till ett permanentboende. Det finns också en ökad efterfrågan på att bedriva verksamheter i strandnära lägen, inom bland annat besöks-, natur- och upplevelsenäring.

Skärgården innebär generellt en utmaning ur ett VA-utbyggnadsperspektiv. Intresset för kommunalt VA är stort i vissa områden men litet i andra områden. Söderhamns kommun är positiv till enskilt VA i dessa områden men har en restriktiv hållning till att ge bygglov där det är svårt att anordna enskilt VA. Hög skyddsnivå gäller överlag vad gäller anordning av enskilt avlopp i dessa områden.

Anslutning till kommunalt vatten och avlopp kan bli möjlig om Söderhamn Nära bildar ett verksamhetsområde eller om fastighetsägarna bildar en gemensamhetsanläggning för ledningsnätet. Söderhamn Nära upprättar då en förbindelsepunkt till den allmänna anläggningen. Gemensamhetsanläggningen ska byggas ut med kommunal standard. Samma princip gäller för enskilda fastigheter.

Det finns ett behov av att se över befintliga och möjliga avtalslösningar i de fall en gemensamhetsanläggning bildas för ledningsnät som ansluts till kommunalt vatten och avlopp.

LIS-områden

Söderhamns kommun har 2021 tagit fram ett antal LIS-områden (landsbygdsutveckling i strandnära lägen) i ett tematiskt tillägg till Översiktsplanen.

Målet med LIS-områdena är att öka kommunens attraktionskraft och främja landsbygden genom att möjliggöra för nya näringsverksamheter, boendemiljöer och turism- och friluftsanläggningar samt ökat serviceunderlag för bland annat handel, kollektivtrafik, skola och förskola i attraktiva strandnära lägen.

Strandnära områden med höga upplevelsevärden är viktiga att bevara för allmänhetens tillgänglighet nu och i framtiden. Ett utpekad LIS-område i antagen översiktsplan innebär dock ett särskilt skäl till lättnad i förbudet att exploatera marken inom strandskyddsområde. Men orörda strandsträckor ska behållas intakta och bebyggelsen längs kusten ska koncentreras till redan befintliga bebyggda områden och vara detaljplanelagd.

Det område som utpekats som ett LIS-område ska vara av sådant slag och ha en sådan omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt. Dessa ligger i anslutning till besökspunkter, värdefulla havsbad och några områden med stor potential för upplevelser samt båtlivets viktiga infrastruktur. Det handlar främst om att stärka de funktioner som finns idag. En del av områdena kan komma att bli aktuella för kommunalt avlopp.

Nedan finns en sammanställning av LIS-områden i Söderhamns kommun samt deras planerade VA-försörjning.

Tabell 2. LIS- områden i Söderhamns kommun.

LIS-områden i kustnära lägen i Söderhamns kommun		
Granön / Trollharen	Näringsverksamhet turism	Enskilt VA
Gulludden	Bostäder	Kommunalt VA
Ljusne	Näringsverksamhet turism Bostäder	Kommunalt VA
Sandarne / Stenö	Näringsverksamhet turism	Kommunalt VA
Söderhamnsfjärden norra och södra	Bostäder	Kommunalt VA / Enskilt VA
LIS-områden i inlandet		
Bergvik	Bostäder	Kommunalt VA / Enskilt VA
Holmsveden	Bostäder	Kommunalt VA
Stråtjärä	Näringsverksamhet turism	Kommunalt VA / Enskilt VA
Trönö	Bostäder	Kommunalt VA / Enskilt VA
Tönnebro	Näringsverksamhet turism	Enskilt VA

Framtida krav på VA-försörjningen

Utanför verksamhetsområde

Där det finns eller planeras bebyggelse i ett större sammanhang, har kommunen skyldighet i enlighet med § 6 i lagen om allmänna vattentjänster att anordna allmänna vatten- och avloppslösningar.

Regeringen har i utredningen om hållbara vattentjänster (SOU 2018:34) föreslagit en rad åtgärder som kan komma att påverka VA-planeringen och tillämpningen av § 6 i Lagen om allmänna vattentjänster i framtiden. Åtgärderna fokuserar på olika vägar till hållbara tjänster. Syftet är bland annat att det ska bli flexibla för kommunerna när den ska tillämpa §6. Föreslagna åtgärder är bland andra:

- att kommunerna ska lägga ett större fokus på att utreda om det finns andra sätt än att upprätta en allmän va-anläggning för att uppnå motsvarande skydd för människors hälsa och miljö
- lagkrav på att VA-plan ska tas fram samt att denna ska lämnas ut på samråd
- effektivisering av tillsyn samt ökning av fastighetsägarens incitament att åtgärda sina bristfälliga avlopp genom krav på att upprätta en avloppsdeklaration
- förbättrad och även centraliserad avloppsrådgivning genom Havs- och vattenmyndigheten och Konsumentverket
- tydligare regler för små avlopp för Havs- och Vattenmyndigheten som ges föreskriftsrätt samt ökat ansvar för tillsyn vad gäller små avloppsanläggningar dimensionerade för högst 200 personekvivalenter (pe)
- nyttjande av avfallstaxan som styrmedel mot fler kretsloppsanpassade anläggningar

Allteftersom tillsyn och inventeringar genomförs av enskilda avlopp i Söderhamn kommun kommer krav ställas på att dessa uppfyller gällande krav och lagstiftning.

De större enskilda gemensamma dricksvattentäkterna omfattas av Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten (SLVFS 2001:30). För dessa vattentäkter kommer det att eftersträvas att samtliga uppfyller de lagkrav som gäller enligt Livsmedelsverkets föreskrifter. Föreskrifterna omfattar anläggningar som tillhandahåller mer än 10m³/dygn alternativt försörjer fler än 50 personer alternativt tillhandahålls eller används som kommersiell eller offentlig verksamhet.

Ökade framtida krav på vägstandard till fastigheter med behov av slamtömning diskuteras på nationell nivå av entreprenörer. Detta kan påverka framtida utformning av lösningar för enskilda avlopp.

Inom verksamhetsområde

Reningsverk

Nya och förändrade krav samt att reningsverkens byggnader och processer kontinuerligt behöver ses över kan innebära omfattande ombyggnationer. Befintliga försörjningssystem och anläggningar kan komma att behöva ersättas eller byggas om för att klara förändrade krav och nya tekniska lösningar.

I nuläget krävs inte kväverening i Söderhamns kommun men framtida krav kan bli aktuella. Detta gäller även för till exempel rening av läkemedel och mikroplatser. Ny kunskap kan medföra nya utmaningar och krav. Krav kan även komma att ställas på energieffektivisering och återföring av näringsämnen i kretsloppet.

I regeringens utredning *Hållbar slamhantering SOU 2020:3* föreslås att införa krav på att fosfor ska återvinnas ur avloppsslam. Ett förslag är att fosfor utvinns från slamaska genom att slammet förbränns. En konsekvens kan bli att slam inte kommer att få användas som anläggningsjord. Hur utredningens förslag kommer att påverka kommunens avloppsförsörjning är ännu inte känt, men kommer att behöva bevakas. Oavsett vilka lagar som kommer att gälla i framtiden så kommer kostnaden för slamhanteringen att öka betydligt, detta bland annat på grund av avsättningsproblematiken, vilket kommer att få konsekvenser för VA-taxan.

Följderna för avloppsreningsverk efter den så kallade Weserdomen kan ännu ej helt förutsägas. EU-domen angående muddringsarbete i floden Weser påverkar tillämpningen av miljökvalitetsnormerna för vatten och miljöbalkens allmänna hänsynsregler.

Statens offentliga utredningar SOU 2016:32 har tagit fram ett antal lagförändringsförslag i *Dricksvattenutredningen* som även kan komma att påverka nu gällande lagstiftning för reningsverkens verksamhet.

Dricksvattenutredningen föreslår bland annat följande:

- Utredning av förnyelsebehov hos reningsanläggningar
- Utredning av förekomst av bräddning

Vattenverk

Nya direktiv från Livsmedelsverket på dricksvattenkvalitet kan medföra nya krav på bland annat vattenrening, vilket kan medföra krav på ombyggnation av vattenverk. Befintliga försörjningssystem och anläggningar kommer att behöva ersättas eller byggas om för att klara förändrade krav och nya tekniska lösningar.

Dricksvattenutredningen föreslår bland annat följande:

- Krav på vattenskyddsområden för alla större allmänna vattentäkter
- Förstärkt tillsyn av vattenskyddsområden

- Förbättrad kontroll av dricksvattenanläggningar
- Krav på undersökning av råvatten
- Ökat fokus på krisberedskapsfrågor
- Utökade insatser för förnyelse och underhåll inklusive krav på att förnyelse- och underhållsplaner finns som stöd för ekonomistyrning och taxesättning

Krav på tillstånd för vattenuttag (vattendom) vid kommunala vattentäkter kan också bli aktuellt i framtiden.

Ledningsnät

Det finns ett behov av en systematisk förnyelse av ledningsnätet för vatten och spillvatten. Underhållet av ledningsnätet är eftersatt och behovet av att förnya ledningsnätet är stort. En översiktlig förnyelseplan ska tas fram.

Även nya krav kan i framtiden påverka behovet av förnyelse och därmed förnyelsetakten. Krav på beskrivning av ledningsnätets status gäller från och med 2018 i framtida miljörapportering.

Dricksvattenutredningen föreslår bland annat följande:

- Utökade insatser för förnyelse och underhåll inklusive att förnyelse- och underhållsplaner finns som stöd för ekonomistyrning och taxesättning

Dagvatten

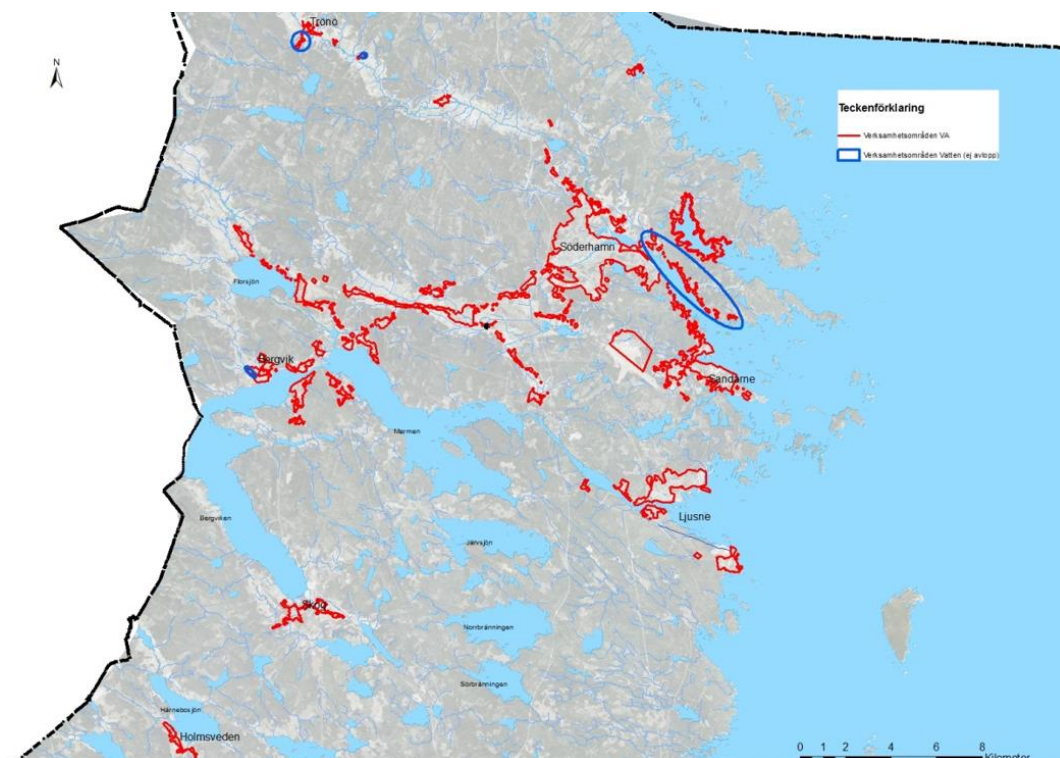
Klimatförändringar och ökade nederbörds mängder kan komma att innebära nya krav på dimensionering vid utbyggnad av ledningsnätet. Eventuellt kan ny lagstiftning och vägledande domar ställa krav på att dagens dagvattensystem måste förstärkas. Även nya och större krav på rening av dagvatten från tätorter kan göra att dagvattensystemet måste utvecklas.

Vad gäller dagvatten föreslår utredningen om hållbara vattentjänster att kommunerna behöver göra skyfallskarteringar och bedöma hur en ökad belastning på de allmänna anläggningarna ska hanteras och hur omhändertagandet ska finansieras.

Tekniska förutsättningar

Inom kommunalt verksamhetsområde

På nedanstående karta redovisas de bebyggelseområden i kommunen som har kommunalt vatten och avlopp.

Figur 17. Verksamhetsområden i Söderhamns kommun.

Vattenförsörjning

Cirka 80 procent av kommunens befolkning är anslutna till den allmänna vattenförsörjningen.

Dricksvatten är det viktigaste livsmedlet och det är avgörande att långsiktigt trygga dess kvalitet och kvantitet. Även om kvaliteten är hög och dricksvattentillgången i nuläget god kan klimat- och samhällsförändringar innebära utmaningar för dricksvattenförsörjningen i framtiden.

Vattenverken har idag tillräcklig kapacitet för att försörja kommunens invånare med dricksvatten. Dock behöver yt- och grundvattenskydden förstärkas för att säkerställa framtida vattenförsörjning. En uppdatering av både föreskrifter och utbredning av vattenskyddsområdena pågår.

Ljusnanåsen är den viktigaste grundvattentillgången och försörjer stora delar av kommunens invånare med dricksvatten. Järvsjön är den enda ytvattentäkt som idag används för kommunal dricksvattenförsörjning. Beslut är dock taget om att ersätta vattenförsörjningen i Ljusne och Vallvik med grundvatten från

Datum
2021-10-22

Diarienummer
KS 2015-00099

Ljusnanåsen via en ny överföringsledning vilket innebär att Järvsjöns vattenverk kommer att avvecklas.

Söderhamns kommuns dricksvatten kommer i dagsläget i huvudsak från fem vattenverk Ålsjön, Kinstaby, Stråtjärna, Holmsveden och Järvsjöns vattenverk.

Kommunen saknar fullgod reservvattentäkt. Ålsjön och Kinstaby är de största huvudvattentäkterna och försörjer bl. a Söderhamns tätort. Vattentäkterna är sammankopplade via ledningsnätet och kan till en viss del utgöra reserv åt varandra. För att få fullgod kapacitet behövs dock vattenförsörjning från en ytterligare vattentäkt. Vattentäkten i Mohed utreds om den kan tas i bruk för detta syfte. Vattentäkten i Mohed har dock höga halter järn och mangan och behandling av detta krävs. Samtliga tre vattentäkter tar sitt råvatten ur samma grundvattenresurs benämnd *Ljusnanåsen- Växbo/Glössbo/Mohed*, vilket innebär att de inte kan betraktas som oberoende reservvattentäkter. Möjliga reservvattentäkter, såväl grund- som ytvatten, bör skyddas för framtida behov genom vattenskyddsområden och tillstånd för vattenuttag.

Befolkningsmängden i kommunen har minskat under de senaste årtiondena. Det finns därmed en överkapacitet i vissa delar av VA-anläggningen. Uttagsmöjligheterna påverkas dock av råvattenkvaliteten och nya gränsvärden kan komma att påverka uttagsmöjligheterna ytterligare.

Det är viktigt att alla befintliga vattentäkter har ändamålsenliga vattendomar för sina uttag. Ett arbete pågår med att ta fram underlag för ansökan om vattenuttag för Holmsvedens vattentäkt. Även vattendomarna i Ljusnanåsen behöver ses över för att anpassa dem till förändrade uttagsförhållanden. Vattendomen för Järvsjöns vattentäkt kan komma att återkallas efter att vattenverket avvecklats.

En beredskapsplan för vattenförsörjning i hela kommunen, inklusive enskild vattenförsörjning, behöver upprättas i händelse av höjd beredskap. Detta för att klara vattenförsörjningen vid samhällsstörningar då kommunalt vatten inte kan distribueras som vanligt i ledningsnätet eller när den enskilda vattenförsörjningen är otillräcklig. I en kritisk situation då många ska förses med nödvatten, skall det finnas en plan för prioriteringar så att de mest sårbara och samhällsviktiga verksamheterna får dricksvatten.

Nedan följer en sammanfattning av förutsättningar och begränsningar för vattenverken i Söderhamn.

Tabell 3. Beskrivning av vattenverken i Söderhamns kommun.

	Ålsjön vattenverk	Kinstaby vattenverk
Försörjningsområden	Söderhamn, Vågbro, Borg, Norrala, Kungsgården, Trönö, Skärså, Stugsund, Östansjö, Östanbo, Sandarne, Utvik, Humlegårdsstrand och Norrfjärden (tillsammans med Kinstaby vattenverk)	Söderhamn, Vågbro, Borg, Kungsgården, Trönö, Skärså, Stugsund, Östansjö, Östanbo, Sandarne, Utvik, Humlegårdsstrand och Norrfjärden (tillsammans med Ålsjön vattenverk) Kinstaby VV försörjer dessutom Marma, Bergvik, Hälsingmo, Söderala och Ellne
Vattentäkt	Ålsjön	Kinstaby
Antal anslutna personer 2016	Ca 16 000 (tillsammans med Kinstaby vattenverk)	Ca 16 000 (tillsammans med Ålsjön vattenverk) + ca 2 300
Kapacitet VV m ³ /d maxdygnsproduktion (pe*)	4 800 (24 000 pe/d)	5 160 (25 800 pe/d)
Tillstånd enligt vattendom m ³ /år	985 500	950 000
Vattentillgång vattentäkt	God	God
Skyddsområde	Askesta och Siggesta 1981	Kinsta 1981
Reservvattentäkt	Finns ej, men Ålsjön och Kinstaby kan till viss del fungera som reservvattentäkter för varandra	Finns ej, men Ålsjön och Kinstaby kan till viss del fungera som reservvattentäkter för varandra
Råvatten	Grundvatten	Grundvatten
Behandling	Markoxidation, pH (lut), UV-ljus	Vyredox (järn- och manganreducering), pH (lut) UV-ljus
Förutsättningar och begränsningar	Problem med höga mangan-halter i en av tre brunnar Problem med BAM** i två brunnar Låga halter PFAS** i en av brunnarna, under preliminära gränsvärden	Moheds vattentäkt är under utredning. Målet är att Mohed bidrar till vattenförsörjningen

Datum
2021-10-22

Diarienummer
KS 2015-00099

	Utredning kring PFAS-påverkan från före detta F15 på Ålsjöns vattentäkt behövs Moheds vattentäkt är under utredning, målet är att Mohed bidrar till vattenförsörjningen	
--	--	--

*antal pe är beräknat utifrån en specifik vattenförbrukning på 200 l/pe d.

**BAM= kemiskt bekämpningsmedel, PFAS=högfluorerande ämnen.

	Järvsjön vattenverk	Stråtjärä vattenverk	Holmsveden vattenverk
Försörjningsområde	Ljusne och Vallvik	Stråtjärä och Skog	Holmsveden
Vattentäkt	Järvsjön	Stråtjärä	Holmsveden
Antal anslutna personer 2016	Ca 2 200	Ca 270	Ca 100
Kapacitet VV m ³ /d maxdygnsproduktion (pe*)	1 680 (8 400 pe/d)	288 (1 440 pe/d)	65 (325 pe/d)
Tillstånd enligt vattendom m ³ /år	730 000	120 m ³ /d	-
Vattentillgång vattentäkt	God	God	God (tillgången i den grävda brunnen kan vara dålig vid torr väderlek)
Skyddsområde	Sörljusne 1967	Stråtjärä 1984	Härnebo 1984
Reservvattentäkt	Finns ej	Finns ej	Finns ej
Råvatten	Ytvatten	Grundvatten	Ytvattenpåverkat grundvatten
Behandling	Trumsil, långsamfilter, pH (soda), natriumhypoklorit UV-ljus	pH (lut), UV-ljus	Filter för reduktion av järn och turbiditet, pH (lut), natriumhypoklorit, UV-ljus, radonavskiljning
Förutsättningar och begränsningar	Risk för algblooming, höjda humushalter och färgtal, sommartid förhöjda vattentemperaturer och bakteriehalter Järvsjöns vattenverk planeras tas ur bruk hösten 2021	Påverkan av klorid i grundvattnet	Höga halter radon, järn och turbiditet

*antal pe är beräknat utifrån en specifik vattenförbrukning på 200 l/pe d.

Avloppsförsörjning

Cirka 80 procent av befolkningen är anslutna till kommunala avloppsreningsverk. Kommunalt avlopp finns främst utbyggt i anslutning till tätorterna. För kommunens avloppsvattenrening finns sju avloppsanläggningar. Avloppsreningen fungerar tillfredsställande och är tillräckligt dimensionerad för att klara ett visst utökat behov. För den största avloppsanläggningen, Granskärs avlopps-reningsverk, finns en våtmark som utgör ett extra reningssteg för avloppsvatten som renats vid reningsverket. Granskärs våtmark är Sveriges nordligaste våtmark för rening av avloppsvatten.

Befolkningsmängden har minskat under de senaste årtiondena. Det finns därmed en överkapacitet i vissa delar av VA-anläggningen.

Nedan följer en sammanfattning av förutsättningar och begränsningar för reningsverken i Söderhamn.

Tabell 4. Beskrivning av reningsverken i Söderhamns kommun.

Reningsverk	Granskär reningsverk	Källskär reningsverk	Ljusne reningsverk	Marma reningsverk
Försörjningsområde	Söderhamn, Söderala, Norrala, Kungsgården Skärså	Sandarne	Ljusne och Vallvik	Marma, Bergvik, Vannsätter och Hälsingmo
Tillstånd/kapacitet	22 500 pe*	3 500 pe*	5 000 pe*	2 500 pe*
Antal anslutna	Ca 14 500	Ca 2 200	Ca 2 400	Ca 2 300
Behandling	Mekanisk rening, biologisk rening (aktivt slam), kemisk rening (ALG), våtmark. Slamförtjockning Slamavvattning	Mekanisk rening, biologisk rening (biotorn), kemisk rening (PAX XL 100) Slamförtjockning	Mekanisk rening, biologisk rening (aktivt slam), kemisk rening (PAX XL 100) Slamförtjockning	Mekanisk rening, biologisk rening (aktivt slam), kemisk rening (PAX XL 100) Slamförtjockning
Recipient	Söderhamns-fjärden (känslig för ytterligare belastning)	Sandarne-fjärden	Ljusnans mynning/Ljusne-fjärden	Marmen
Utsläppspunkt	Lötåns utlopp	Utsläppsledning som mynnar ca 20 m ut i recipienten	Utloppsledning som mynnar ca 200 m ut i recipienten	Utloppsledning som mynnar ca 300 m ut i recipienten
Förutsättningar och begränsningar		Periodvis hög belastning i verket. Viss begränsning i kapaciteten i förhållande till gällande tillstånd		

*pe=personequivivalent

Reningsverk	Stråttjärä reningsverk	Trönö reningsanläggning	Holmsveden reningsanläggning
Försörjningsområde	Stråttjärä	Trönö	Holmsveden
Tillstånd / kapacitet (pe*)	375 pe*	580 pe*	250 pe*
Antal anslutna personer	Ca 285	Ca 130	Ca 130
Behandling	Mekanisk rening, kemisk rening (PAX XL 100) Slam-förtjockning	Slamavskiljare och markbädd	Slamavskiljare och infiltrationsanläggning
Recipient	Bergviken (känslig för ytterligare belastning)	Trönöån (känslig för ytterligare belastning)	Härnebosjön (känslig för ytterligare belastning)
Utsläppspunkt	Utloppsledning som mynnar 384 m ut i recipienten, nära badplats	Dräneringssystem som leder till våtmarksområde samt till viss del markinfiltration	Markinfiltration
Förutsättningar och begränsningar		Nedsatt reningskapacitet med avseende på fosfor, reningsverket (markbädd) fungerar inte bra och funderingar finns på att bygga överföringsledning	Svårigheter att kontrollera funktionen

*pe=personekvivalent

Det är viktigt att kommunen arbetar för att minska mängden föroreningar och oönskade ämnen som hamnar i spill- och dagvatten. Ett aktivt uppströmsarbete genom tillsyn av miljöfarliga verksamheter kan minska mängden av föroreningar och oönskade ämnen som tillförs spill- och dagvattennätet.

Ledningsnät

Det finns avrundat 330 km avloppsledningar med ca 95 st tillhörande pumpstationer, 395 km vattenledningar och 90 km dagvattenledningar.

Merparten av vatten- och avloppsanläggningarna i Söderhamns kommun är byggda under perioden 1930–1990.

En stor del av avloppsneten är kombinerade (dagvatten och spillvatten i samma ledningar) vilket påverkar belastningen på reningsverken.

Infrastrukturen i kommunen är i grunden uppbyggd för att klara av en större befolkningsmängd än den nuvarande. Under de senaste åren har rivningar skett i huvudsak av kommunala bostäder. Det har påverkat den befintliga infrastrukturen i form av överkapacitet på vissa delar av ledningsnäten samt ökade underhållsbehov. Överkapacitet i ledningsnätet kan medföra omsättningsproblematik.

Utanför kommunalt verksamhetsområde

VA-försörjning

Vatten- och avloppsförsörjning kan ske genom enskilda eller gemensamma anläggningar. Ansvaret för både kvalitet och mängd dricksvatten ligger på verksamhetsutövaren som kan vara en enskild person, ett större företag eller en förening.

En gemensamhetsanläggning är en anläggning gemensam för flera fastigheter. En gemensamhetsanläggning bildas vid en lantmäteriförrättning. Då bestäms regler för hur fastigheterna ska samverka för att bygga, sköta och fördela kostnader för anläggningen. Det finns även gemensamma anläggningar som inte formellt upprättats vid en lantmäteriförening. I denna VA-översikt benämns alla typer gemensamma anläggningar.

Ett 15-tal ledningsnätsföreningar är idag anslutna till det kommunala vattennätet utanför verksamhetsområde. I två av dessa ledningsnätsföreningar ingår även spillvatten. Det finns även enskilda fastigheter utanför verksamhetsområden med avtalslösningar för både vatten och avlopp med Söderhamn NÄRA.

Dricksvattenförsörjning

Cirka 20 procent av kommunens befolkning har enskild dricksvattenförsörjning från egna brunnar eller gemensamma dricksvattenanläggningar.

Cirka 5100 personer försörjs av annat vatten än kommunalt. Det är okänt hur många enskilda dricksvattenbrunnar det finns totalt i kommunen. Bygg- och miljöförvaltningen uppskattar att det finns i storleksordningen 2000 hushåll som försörjs av enskilt dricksvatten från brunnar som försörjer 1–10 hushåll samt 700 hushåll som försörjs av gemensamma vattenbrunnar för fler än 10 hushåll.

De enskilda dricksvattenbrunnarna i Söderhamns kommun försörjer många olika verksamheter, enskilda hushåll i både permanent- och fritidshusområden, en del offentliga verksamheter samt några livsmedelsanläggningar. Beroende på

uttagsmängd, antal hushåll eller typ av verksamhet omfattas verksamhetsutövare för dessa vattentäkter av olika lagstiftningar.

Enskilt dricksvatten har ofta kvalitetsbrister. Sveriges Geologiska Undersökning och Livsmedelsverket har i olika studier visat att det är vanligt att enskilda dricksvattenbrunnar i landet inte uppfyller gällande riktvärden. Detta gäller naturligtvis även dricksvattenbrunnar i Söderhamns kommun. Man räknar med att omkring en tredjedel av dricksvattenbrunnarna har otillfredsställande kvalitet.

Hälsoskyddsaspekten är viktig vad gäller mikrobiologisk påverkan på enskilt dricksvatten en viktig aspekt i tillsynen av enskilda avloppsanläggningar. Även felaktig hantering av gödsel kan orsaka mikrobiologiska dricksvattenproblem.

Andra vanligt förekommande problem i enskilda dricksvattenbrunnar är surt dricksvatten som löser ut metaller, svavelväte, relik havsvatten samt förhöjda halter av fluorid, radon, järn och mangan.

Problem som också kan beröra enskilda dricksvattenbrunnar i kommunen är låga grundvattennivåer, ökad vattenanvändning, översvämningar samt föroreningar som kan påverka vattenkvaliteten negativt.

Bristfällig provtagningsfrekvens kan göra det svårt att bedöma kvaliteten över en längre tid. Troligen tar många hushåll överhuvudtaget inte några prover på sitt eget dricksvatten.

För gemensamma anläggningar som försörjer mer än 50 personer, producerar minst 10 m³/d eller förser en livsmedelsanläggning med dricksvatten gäller livsmedelsverkets föreskrifter (SLVFS 2001:30). Dessa anläggningar har ett fastställt provtagningsprogram. Inspektion och tillsyn sker genom kontroll av att provtagningsprogrammen följs och genom inspektioner.

I kommunen är de gemensamma vattentäkterna i flera fall känsligt belägna utan tillräckligt skydd för föroreningar. Det finns ett behov av att på sikt skydda dessa gemensamma enskilda vattentäkter genom någon form av skyddsområden med föreskrifter.

Nedan redovisas en sammanställning av enskilda vattentäkter som försörjer områden eller verksamheter med dricksvatten i Söderhamns kommun. Antal hushåll baseras för flertalet av anläggningarna på bygg- och miljöförvaltningens senast erhållna uppgift från 2012.

Tabell 5. Större enskilda vattentäkter.

Anläggning	Antal anslutna hushåll/verksamhet
Tillsynsansvar enligt SLVFS 2001:30 (Tillhandahåller 10m ³ /dygn alternativt försörjer fler än 50 personer alternativt tillhandahålls eller används som kommersiell- eller offentlig verksamhet)	
Jonskär fritidsområde	200
Kyrkbyns barnkoloni	Barnkoloni
Ranbogården 112	Cafe
Sikfjärdens fritidsområde vattenverk	50
Söderhamns golfklubb	Kommunalt förutom en kiosk som har enskilt vatten.
Trönö campingförening	Camping
Trollharens fiskeläge	4+ Fiskrökeri
Tönnebro vattenverk	Tönnebro wårdshus
Tönnfors fiskodling	Fiskrökeri
Växhuset Ord & Jord	Cafe och vandrarhem
Övriga	
Askesta vattenverk	22
Bodtorpet 10:1	8
Bosvedens samfällighetsförening	15
Florheds vattenförening	21
Glamsta-Rappsta vattenförening	7
Granön stugägarförening	40
Hallfrängs samfällighetsförening	21
Hamnvägens fritidsområde	10
Hamnäs vattensamfällighetsförening	14
Klurigskärstjärns fritidsområde	6
Losjö tomtägarförening	18
Lynäsuddens fritidsområde	22
Långbo fritidsområde	40
Långvikens stugägarförening	35
Maråkers samfällighetsförening	8
Rappsta vattenförening	9
Sundbäck/Flor vattenled	26
Södra Ljussjöns fritidsområde	35
Trönbyns vattenförening	15
Vij vattenförening	28
Älgnäs fritidsbys samfällighetsförening	53

Avloppsförsörjning

Söderhamns kommuns bygg- och miljöförvaltning har tagit fram en *Plan för inventering av enskilda avlopp*. Inventering och bedömning av enskilda avloppsanläggningars status pågår. Många är bristfälliga och behöver förnyas eller upprustas. Statistik från inventeringar i landet i övrigt visar att runt 50 % av de enskilda avloppen brukar behöva åtgärdas. Med anledning av detta förväntas det i framtiden komma förfrågningar från fastighetsägare om möjligheten att ansluta fastigheten till kommunens allmänna VA-anläggning.

Kommunen beräknas ha ca 4000 enskilda avloppsanläggningar. Av dessa anläggningar har drygt 650 kontrollerats vid olika inventeringar. De enskilda avlopp som har tillstånd äldre än 15 år eller som saknar tillstånd eller anmälan har prioriterats vid inventering. Planen är att inventera 100–150 enskilda avlopp per år. Bygg- och miljöförvaltningen har gjort bedömningen att om en anläggning med tillstånd/anmälan är yngre än 15 år gammal så anses den godkänd även idag.

Jordarterna har stor inverkan på hur bra funktionen är hos anläggningarna. Den mesta bebyggelsen finns längs kustlinjen och längs åsarna och dalgångarna där jordarterna varit lämpliga för jordbruk. Längs kustlinjen kan förhållandena för infiltration variera kraftigt. Förutsättningarna på många håll är inte särskilt gynnsamma för infiltration. Det kan vara kala hållar, alltför tätt eller alltför genomsläppligt material. Även i åkerlandskapet kan det ofta vara svårt att klara avloppsreningen utan att göra en markbädd och pumpa avloppsvattnet. I inlandet går det oftast att ordna en konventionell infiltration om läget inte är sankt.

Inriktningen på framtida inventering kommer att prioritera de områden med vattenförekomster som bedöms ha hög skyddsnivå. Bedömning av krav på normal eller hög skyddsnivå för enskilda anläggningar prövas vid respektive tillstånd utifrån rådande förhållanden.

Hög skyddsnivå krävs vanligtvis under följande förhållanden.

- Skyddsområden för vattentäkt
- Större gemensamma vattentäkter
- Strandnära vid vatten med övergödningsproblem
- Skyddsvärda områden (Natura 2000, reservat, ”Nationellt särskilt värdefullt”, värdefulla fiskevatten)
- Inom 200 m från badplatser

I Söderhamns kommun hanteras fastigheter med fritidshus och permanentboende likvärdigt ur ett VA-perspektiv. Fritidshus kan komma att övergå i permanentboende i framtiden. Platsspecifika bedömningar görs alltid.

Det finns fem gästhamnar i kommunen med avloppstömning för fritidsbåtar, varav två är anslutna till kommunalt avlopp. Övriga har slutna tankar.

Nedan är alla större gemensamma avloppsanläggningar sammanställda.

Tabell 6. Gemensamma avloppsanläggningar.

Förening	Anslutning	Tillstånd/ Dimensionering	Typ av anläggning	Övrigt
Askesta gemensamhets- anläggning	Två hyreshus + en grann- fastighet	40 hushåll	Slamavskiljare med efterföljande infiltration	Tillstånd från 1991, tillstånd att ansluta ytterligare en fastighet från 2003
Maråker gemensamhets- anläggning	8 fastigheter	10 fastigheter	Slamavskiljare med efterföljande infiltration	Tillstånd från 2019
Midsommar- fjärdens fritidsområde	Ca 14 fastigheter	42 hushåll eller ca 160 personer	Slamavskiljare med efterföljande infiltration	Tillstånd från 1981
Sikfjärdens samfällighets- förening	Ca 56 fastigheter	75 fastigheter	7 olika anläggningar med slamavskiljare med efterföljande infiltrationer	Tillstånd från 1989 Tillstånd gäller för 6 anläggningar
Tönnebro vårdshus		50 m ³ /d	Slamavskiljare med efterföljande infiltration	Tillstånd från 1988
Tönnebro OK/Q8		75 pe	Slamavskiljare med efterföljande BIOROCK – "markbädd på burk"	Tillstånd från 2017

Utbyggnad av kommunalt VA

Söderhamns kommun har gjort en genomlysning av hela kommunen för att identifiera vilka områden som i framtiden, i enlighet med § 6 i Lagen om Allmänna Vattentjänster, kan vara av den karaktären att vatten- och avloppsförsörjningen eventuellt behöver lösas i ett större sammanhang.

Utänför verksamhetsområdena finns ett antal områden som i den här VA-översikten benämns *VA-utredningsområden* samt några områden som benämns *bevakningsområden*. Ett stort antal områden har bedömts att ej vara aktuella för utbyggnad av kommunalt VA. Dessa områden kommer att förbli *områden med enskilda avlopp*.

Utgångspunkten för att ett område identifieras som ett §6-område är att det ska finnas ett behov av skydd av vattenförekomster utifrån ett miljö- och hälsoperspektiv, att området utgörs av samlad bebyggelse samt att miljökontoret anser att det inte går att anordna en godtagbar enskild VA-försörjning. Om det inom ett område inte kan anordnas infiltrationsanläggningar så ökar sannolikheten att området är ett §6-område.

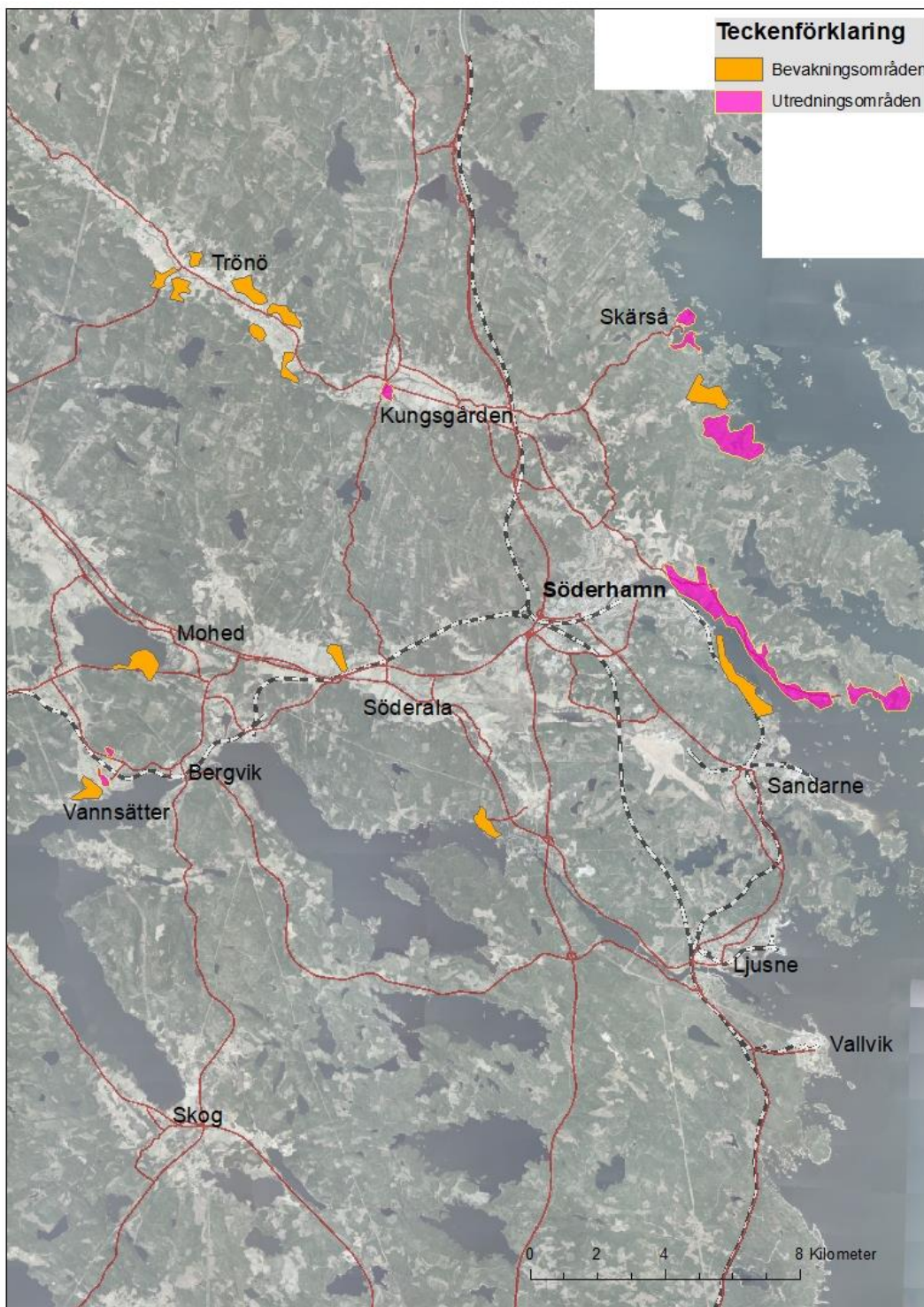
VA-utredningsområdena kan potentiellt vara områden i ett större sammanhang, så som de definieras i § 6 i Lagen om allmänna vattentjänster och därmed vara föremål för att VA-situationen behöver utredas. Följande områden har identifierats som så kallade VA-utredningsområden:

- Däskär
- Jonskär
- Klösen
- Kungsgården
- Utviksområdet med Segelvik
- Vannsätter (Gärdet och Pell-Pers)

Bevakningsområdena bedöms ej behöva utredas i nuläget, men om förutsättningarna förändras, så att ett utredningsbehov uppstår utifrån §6 i lagen om allmänna vattentjänster, kan även dessa områden bli aktuella att utreda. Följande områden har identifierats som bevakningsområden.

- Askesta
- Daglösa
- Fly
- Kilnäset, Florsjön
- Långbro
- Glamsta-Rappsta
- Hamre
- Högsten, Wij
- Ringnäsområdet
- Vannsätter (Hjortstigen)
- Västra Trönbyn
- Östra Trönbyn
- Kustvägen (söder om Söderhamnsfjärden)
- Sikfjärd

Nedan finns en översiktsskarta där samtliga VA-utredningsområden och bevakningsområden är markerade.

Figur 18. Utrednings- och bevakningsområden för VA i Söderhamns kommun.

Områden med enskilda avlopp är områden med mark- och grundvattenförhållanden som är lämpliga för enskilda avlopp. De enskilda avloppen bedöms inte påverka dricksvattenkvaliteten i de enskilda dricksvattenbrunnarna. Trots att det i viss utsträckning finns samlad bebyggelse bedöms enskilda avloppslösningar vara den mest lämpliga lösningen i dessa områden. Detta gäller följande områden:

- Granön/Trollharen
- Grimskär/Lockskär
- Ljussjön
- Losjö
- Lynäsområdet
- Långbo
- Lövtjäraområdet
- Maråkersområdet
- Morvikstjärn/Flotthäll
- Ringa
- Strand
- Stråtjärna mot Nissveddudden
- Sandskär mfl
- Silläng
- Skatön
- Storsand/Stålnäs
- Sunnäsområdet
- Trollkarlstjärn
- Tärnsharenområdet
- Tönnånger
- Verkmyra
- Älgnäs

Dagvatten inom och utanför kommunalt verksamhetsområde

Dagvattenstrategi

En kommuntäckande dagvattenstrategi har tagits fram av Söderhamns kommun och Söderhamn NÄRA.

När nya stadsområden ska byggas och befintliga miljöer utvecklas behövs planering och ökad helhetssyn med hänsyn till vatten- och klimatrelaterade frågor. Dagvattenstrategin är ett verktyg för att stödja det arbetet.

Strategin gäller vid all om- och nybyggnation, liksom för åtgärder i den befintliga miljön. Störst fokus ligger på nybyggnation och vid framtagande av nya planprogram och detaljplaner, eftersom det där kan finnas större möjlighet att skapa bra lösningar.

En hållbar dagvattenhantering ska vara fokuserad på integrerade enkla och småskaliga lösningar, på såväl allmän mark som på kvartermark. I större skala ska dagvatten synliggöras och integreras i den byggda allmänna miljön och stärka gröna strukturer.

Nedan sammanfattas de mål som Söderhamns kommun tagit fram för att uppnå en hållbar dagvattenhantering.

1. Förbättrad vattenkvalitet i kommunens vatten
2. Robust och klimatanpassad dagvattenhantering
3. Resurs- och värdeskapande för kommunen
4. Miljömässigt och kostnadseffektivt genomförande

De strategier som tagits fram för att uppnå målen för en hållbar dagvattenhantering är följande; Öka infiltrationen, hålla kvar infiltrerad nederbörd på platsen och minska avrinningshastigheten, minimera täta ytor, utnyttja de naturliga avrinningsvägarna för vattnet samt återställa och förbättra den naturliga hydrologiska vattencykeln.

Öppna och gröna dagvattenlösningar bidrar till fördröjning och rening av dagvatten samtidigt som belastningen på VA-systemet minskar och därmed även risken för översvämningar.

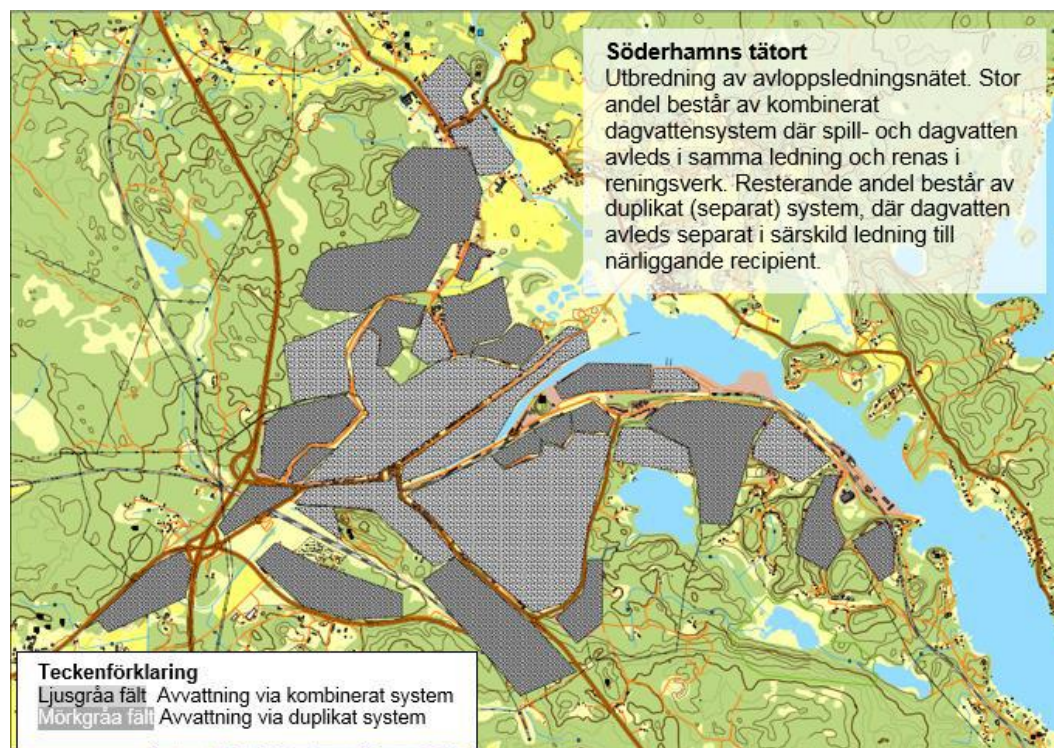
Dagvattensystem i Söderhamns kommun

I Söderhamns kommun finns idag ca 90 km dagvattenledningar, varav ca 90 procent är belägna inom Söderhamns tätort. Idag finns inget verksamhetsområde för dagvatten upprättat i Söderhamns kommun.

Dagvattennätet började byggas ut under 1960-talet i och med att Granskärs avloppsreningsverk togs i bruk. Alla äldre avloppsledningar, som också kunde vara kulverterade bäckar med utlopp direkt i Söderhamnsån, slopades eller

gjordes om till enbart dagvattenförande ledningar. Nya spillvattenledningar anlades och gamla serviser kopplades över till det nya nätet. Samtidigt expanderade staden kraftigt. Ett flertal villaområden byggdes och anslöts, vissa dock utan dagvattenseparering.

Under 1970-talet påbörjades ett mer systematiskt utbyggande av dagvattennätet. På grund av läggningsdjupet av dagvattennätet har inte separering av dräneringsvatten från äldre fastigheter med källare varit möjlig utom i ett fåtal fall, vilket är gällande för hela kommunen. De ytterområden som tillkom samt övrig utbyggnad i kommunen från 1970-talet och fram till idag, är dock alla försedda med duplikatsystem alternativt så omhändertas dagvatten lokalt via infiltration eller annan åtgärd inom fastighet.

Figur 19. Avloppsledningsnät i Söderhamns tätort.

I områden där dagvattnet omhändertas i s.k. kombinerat nät (dagvatten och spillvatten i samma ledningar), tillförs och belastar dagvattnet reningsverken. Det bidrar till föroreningar i slam samt större utsläpp av föroreningar, liksom bräddning vid höga flöden. Av dessa anledningar är en avlastning både av föroreningar och flöde även aktuell för det kombinerade nätet.

Ansvar för att uppnå en hållbar dagvattenhantering delas av flera aktörer. De viktigaste är kommunens nämnder och bolagsstyrelser, samt fastighetsägare och verksamhetsutövare.

Strategiska behov

Övergripande behov

Övergripande behov som identifierats i VA-översikten är:

- Ett policydokument som ger underlag för bra beslut i samband med byggnation utanför det kommunala verksamhetsområdet
- En plan som beskriver i vilken ordning vatten- och avloppsfrågor kan åtgärdas samt i vilka delar av kommunen det inte kommer att bli aktuellt med utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp (det behöver finnas en motivering till vilka områden som ska utredas och vilka som inte prioriteras)
- Ett förvaltningsövergripande nätverk inom kommunen för VA-frågor
- Kompetenshöjning inom nämnder och förvaltningar kring VA-lagstiftning
- Stöd för att visa på att påverkan på vattenförekomster inte riskeras vid fastighetsbildning, bygglov och planläggning, så att miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas
- Stärkt skydd av viktiga grundvattenresurser i kommunen, vilket skall tydliggöras i översiktsplanen (stöd behövs så att vid konflikter mellan vattenförsörjning och annan användning av mark och vatten får vattenförsörjningen högre prioritet)
- En riskbedömning för både ytvatten och grundvatten utifrån transport av farligt gods i kommunen
- En översyn av VA-taxan, bland annat så att kostnadstäckningen kan öka vid utbyggnad av vatten och avlopp

Behov som identifierats som relaterar till dagvattenfrågor i VA-översikten är:

- Strategiska behov och åtgärder i dagvattenstrategin behöver identifieras (en del åtgärder kan hanteras i VA-handlingsplanen, en del åtgärder kan hanteras i en genomförandeplan)
- Definition av den allmänna dagvattenanläggningen
- Se över behovet av att ta fram separata verksamhetsområden för dagvatten samt en dagvattentaxa för detta
- Se över ansvarsfördelningen avseende dagvattenhanteringen mellan kommunen och VA-huvudmannen Söderhamn NÄRA, till exempel genom en ansvarsmatris

Enskild VA-försörjning

Behov som identifierats utanför verksamhetsområdena i VA-översikten är:

- Resurser för tillsyn och inventering av enskilda avlopp
- Uppdatera riktlinjer för enskilda avloppslösningar i skärgården samt där hög skyddsnivå gäller, till exempel att WC och slamtömning ej ska tillåtas och torra lösningar är möjliga
- Utredda behov av lokala skyddsföreskrifter för några av de större enskilda gemensamma vattentäkterna
- Riktlinjer för hur enskilda avlopp hanteras i väntan på VA-utbyggnad
- Ställningstaganden kring anslutning till kommunalt VA via hänvisad anslutningspunkt, däribland att vatten och avlopp ansluts samtidigt samt att avtals skrivs med upprättad gemensamhetsanläggning
- Ställningstagande kring upplåtelse för att ta enskilt vatten på kommunens mark samt nyttjande av kommunens mark för enskilda avloppsanläggningar
- Riktlinjer så att gemensamhetsanläggningar byggs med kommunal standard

Kommunal VA-försörjning

Behov som identifierats inom verksamhetsområdena i VA - översikten är:

- Utredning kring lämpliga reservvattentäkter så att reservvattenförsörjning för de kommunala vattentäkterna kan säkras
- Revidering av samtliga vattenskyddsområden
- Tillstånd för vattenuttag för Holmsvedens vattentäkt samt en översyn av tillstånden för vattenuttag i Ljusnanåsen
- Nödvattenplan
- Ytterligare skyddsåtgärder längs riksväg 50 (Söderhamn – Bollnäs) samt väg 588 vid passage av Ljusnanåsen så att risken för förorening av Moheds och Kinstabys vattentäkter minimeras
- En klimatanpassningsplan däribland en analys av VA-anläggningar som riskerar att översvämmas vid stora flöden och regn och därefter behöver dessa översvämningssäkras så långt det är möjligt
- En beredskapsplan för vattenförsörjningen i samverkan med kommunledningen
- Resurser för att se över befintliga och möjliga avtalslösningar i de fall en gemensamhetsanläggning bildas för ledningsnät som ansluts till kommunalt vatten och avlopp
- Riktlinjer för avtalslösningar, tex att endast vatten aldrig ansluts på öar i skärgården eller andra områden där slamhantering från WC-avlopp ej är möjlig
- Förnyelseplaner för ledningsnät, vatten- och reningsverk